

PLASK

- om børn og vand i Malawi

Lærervejledning

Indhold

5 Introduktion til "PLASK – om børn og vand i Malawi"

- 5 Indhold, målgruppe og fag
- 5 Formål med materialet
- 5 Fokus på vand
- 6 Stor/lillebog
- 7 Lærervejledning
- 7 Sansekasse
- 8 Website – www.drk.dk/skole/plask

9 Pædagogisk tilgang

- 9 Introduktion til at arbejde med stor/lillebogs-systemet
- 10 Formål og trinmål for dansk og natur/teknik
- 10 Undervisningsdifferentiering
- 11 Evaluering

13 Baggrundsinformation om Malawi

- 13 Befolkningssammensætning
- 13 Malawis flag
- 13 Historie
- 14 Levevilkår
- 15 Skolesystem
- 16 Kultur og religion
- 17 Hiv/aids
- 17 Naturressourcer
- 18 Bistand
- 18 Dansk Røde Kors i Malawi

20 Aktivitetsoversigt

PLASK – om børn og vand i Malawi

Materialet "PLASK – om børn og vand i Malawi" består af en stor fælles bog, en elevbog, en lærervejledning, websitet www.drk.dk/skole/plask og en sansekasse. Sansekassen kan lånes via landets Centre for Undervisning. Undervisningsmaterialet fokuserer på udvalgte børns liv i Malawi, i områder, hvor Dansk Røde Kors og Malawi Røde Kors sikrer adgang til rent drikkevand. Dansk Røde Kors' skoletjeneste udgiver undervisningsmateriale til alle klassetrin.

Materialet er målrettet 0.-3. klasse.

Klassesæt kan rekvireres hos Dansk Røde Kors. Materialet er gratis, men der skal betales for porto.

Tekst: Ellen Farr (pædagogisk konsulent)
Foto: Jakob Dall
Redaktion: Johanne Brix Jensen (red.), Charlotte Toft, Carsten Mahnfeldt, Francis Musasa og Susanne Haugan
Layout: Paramedia 1318
Illustration: Stine Maria Aalykke
Tryk: Handy Print A/S

Tak til: Innocent og familie. Neria og familie. Lærere og elever på Chawanda Primary School. Malawi Red Cross i Lilongwe og Balaka. Johan, Lin, Selma og William fra Den Lille Skole i Brønshøj. Elever og lærere, Christina Rosenquist og Ellen Møller, i 2. klasse på Skolen ved Rønnebær Allé i Helsingør.

Besøget i Malawi foregik i september 2006. Redaktionen er afsluttet i oktober 2007. © Dansk Røde Kors, juli 2010. 2. udgave,

ISBN: 978-87-92283-26-9

22 Aktiviteter til hvert opslag i elevbogen

- 22 Side 2-3: Velkommen til Malawi
- 24 Side 4-5: Jeg hedder Innocent – Jeg er 8 år · Tema: Familien
- 26 Side 6-7: Jeg fejer og henter vand · Tema: Pligter
- 30 Side 8-9: PLASK · Tema: Hygiejne og skole
- 32 Side 10-11: 105 klassekammerater · Tema: Skolegang
- 35 Side 12-13: Min bedste ven · Tema: Venner og fremtidsdrømme
- 37 Side 14-15: Sådan laver vi bolde · Tema: Lege og legetøj
- 40 Side 16-17: Hvorfor gaber flodhesten så højt? · Tema: Dyr i Malawi
- 41 Side 18-19: Neria lærer lillesøster at bære vand · Tema: Familie og vand
- 43 Side 20-21: Mad over bål · Tema: Levevilkår og mad
- 46 Side 22-23: Synger og danser i kirken · Tema: Tro og kirkegang
- 48 Side 24-25: Rent vand? · Tema: Vand og sundhed
- 50 Side 26-27: Bare regnen kommer · Tema: Mad og sult
- 52 Side 28-30: Musejagten · Tema: Særlige madvaner
- 54 Side 32-33: Eventyret “Den kloge finder vand” · Tema: Myter
- 56 Side 34-35: Malawi og Røde Kors hjælper · Tema: Landet og Røde Kors’ indsats

59 Aktiviteter til sansekassen

61 Links og supplerende materialer

66 Kopiark

- 66 Kopiark 1: Kort over Afrika
- 67 Kopiark 2: Kort over Malawi
- 68 Kopiark 3: Kort over Afrika uden navne
- 69 Kopiark 4: Kort over Malawi uden navne
- 70 Kopiark 5: Malawis flag
- 71 Kopiark 6: Interview om pligter
- 72 Kopiark 7: Planters behov for vand
- 73 Kopiark 8: Hvor meget fylder vand?
- 74 Kopiark 9: Lær chicewa
- 75 Kopiark 10: Vands fordampning
- 76 Kopiark 11: Verdens skabelse ifølge malawisk myte
- 77 Kopiark 12: Kan man rense beskidt vand?
- 78 Kopiark 13: Fakta om Malawi

Introduktion til “PLASK – om børn og vand i Malawi”

Innocent og Neria bor i Malawi i det sydlige Afrika – 8.000 kilometer fra Danmark. De fortæller i “PLASK – om børn og vand i Malawi” om deres hverdag, om at hente vand flere gange om dagen, om deres skole, om at gå på musejagt og om deres yndlingslege. Om venskab og fremtidsdrømme. Og om den sidste tørkeperiode, hvor der ikke var vand nok.

Dansk Røde Kors besøgte Innocent og Neria i efteråret 2006. Formålet med besøget var at samle historier og billeder til dette materiale om børns levevilkår, et emne, som optager mange lærere og elever, som for eksempel arbejder med “den internationale dimension” i undervisningen.

Indhold, målgruppe og fag

Materialet består af en storbog til fælles brug, en lillebog til hver elev, denne lærervejledning, en sansekasse med genstande fra Malawi (lånes via landets Centre for Undervisning) og et website med billedserier, madopskrifter, ordbog mv.

Undervisningsmaterialet er rettet mod undervisning i 0.-3. klasse og kan anvendes primært i fagene dansk og natur/teknik, imens der også er aktiviteter til matematik, kristendomskundskab, hjemkundskab, billedkunst, idræt samt til tværfaglige forløb. I børnehaveklasse kan aktiviteterne bruges primært i forbindelse med temaerne “sprog og udtryksformer” og “natur og naturfaglige fænomener”, imens både “det praktisk musiske”, “bevægelse og motorik”, “sociale færdigheder” og “samvær og samarbejde” dækkes ligeledes med aktivitetssamlingen i lærervejledningen.

Formål med materialet

Formålet med materialet er, at eleverne får indsigt i og tilegner sig viden om børns levevilkår i Malawi og om vands betydning for sundhed. Gennem tekster, billeder, samtaleemner, aktiviteter og genstande fra Malawi giver materialet indlevelse i, viden om og forståelse for børns forhold i et andet land. Samtidig lægger materialet op til refleksioner over ligheder og forskelle mellem levevilkår i Danmark og i Malawi.

Fokus på vand

Vi har fulgt materialets to hovedpersoner, Innocent og Neria, i en uges tid. Historierne handler overordnet om deres hverdagsliv – men vi stiller særlig skarpt på den indflydelse, vand har på forskellige måder: Vigtigheden af at have adgang til rent vand, pligten til at hente vand fra brønden, som tager meget af børnenes tid, hvad man bruger vand til derhjemme (drikke, bad, madlavning, tøjvask osv.), og hvordan landet rammes af tørke, og menneskene af sult, når der er for lidt vand. Vand fylder meget i deres bevidsthed – og det fik vi blandt andet bekræftet med det eventyr, Innocents mor fortæller en aften til sine børn. At eventyret handlede om, hvordan ‘den kloge finder vand’, var ikke noget, vi havde ‘bestilt’. Eventyret er på side 32-33 i elevbogen.

Det særlige fokus på vand skyldes flere ting: For det første er 'adgang til rent vand' et indsatsområde i Røde Kors både under katastrofer, hvor vi sikrer midlertidige vandforsyninger, og i den mere langsigtede udviklingshjælp, hvor vi for eksempel hjælper med at bygge brønde. Læs mere om Dansk Røde Kors' arbejde i Malawi på side 18-19.

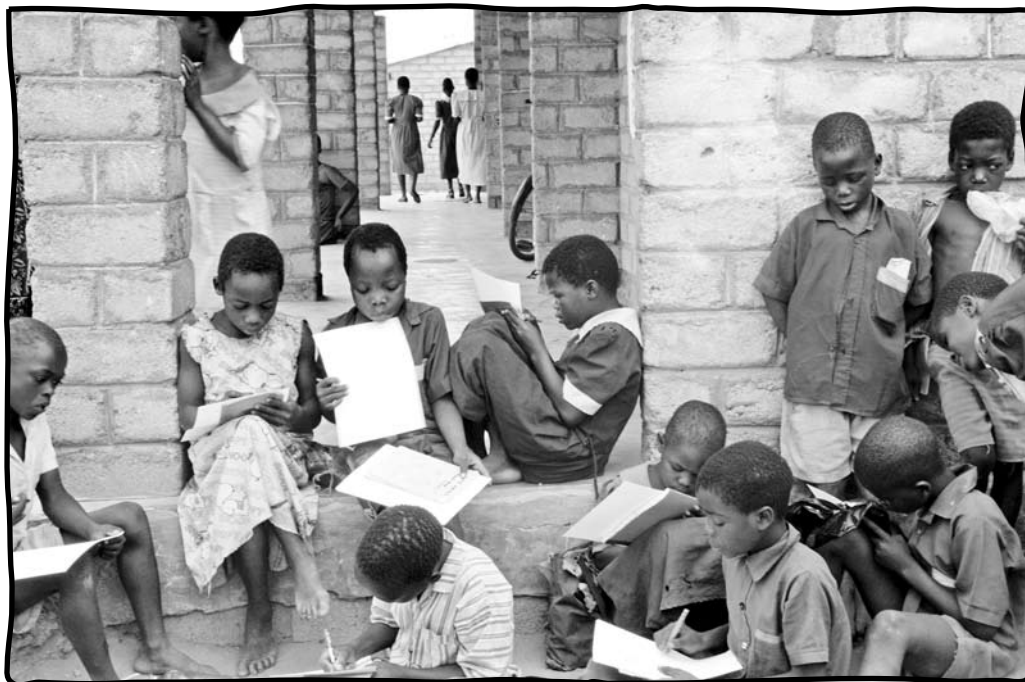
Derudover er emnet vand et oplagt emne i indskolingen, hvor det særligt i natur/teknik dækker fagets formål og trinmål. I næste kapitel samt ved hver aktivitet specificeres det mere præcist, hvilke trinmål øvelserne er med til at indfri.

Og så har vi valgt emner, som betyder meget for børn i aldersgruppen 6-9 år, nemlig familie, skole, venskab og leg, for derigennem at fremhæve forskellene og lighederne. Vi mener, at det er afgørende, at det ikke kun er det 'eksotiske', der bliver fremhævet, når man skal opnå indsigt i en anden kultur, men at vi også får en forståelse for menneskers universelle behov og karaktertræk.

Der er selvfølgelig også et opslag om dyr med. For man kan ikke skrive en bog til børn om et afrikansk land uden at have noget om elefanter, flodheste og krokodiller med!

Stor/lillebog

Storbogen er magen til lillebogen – på nær "Højtlæsningsteksterne", der er placeret i venstre side på hvert opslag i de små bøger. Storbogen fungerer som det fælles udgangspunkt for undervisningen. Læreren og eleverne læser i storbogen sammen, diskuterer billeder og emne for at skabe en fælles læse- og forståelsesramme. Lillebogen bruges efterfølgende til elevens individuelle læseproces, til det selvstændige arbejde med tekster og emne samt til samlæsning i hjemmet. Det er også derfor, at højtlæsningsteksten findes i lillebogen, så forældrene kan følge med.

Innocent, Neria og deres klassekammerater tegner tegninger til vores undervisningsmateriale.

Lærervejledning

Lærervejledningen består af en kort introduktion til materialet, en forklaring af materialets pædagogiske tilgang, baggrundsinformationer om Malawi, aktiviteter til hvert opslag i elevbogen, et kapitel om evaluering, links- og materialeliste samt kopiark.

Kapitel 2: Pædagogisk tilgang

Her forklarer vi nærmere vores tanker bag konceptet "Stor/lillebog", og hvordan det kan bruges i undervisningen. Derudover angives trinmål for dansk og natur/teknik, hvordan vi har tænkt undervisningsdifferentiering i forhold til læseniveau og endelig forskellige forslag til evalueringsmetoder.

Kapitel 3: Baggrundsinformation om Malawi

Baggrundsinformationer skal sikre, at lærerne føler sig godt klædt på til at behandle et emne om et land, som de ikke nødvendigvis har stort kendskab til.

Kapitel 4: Aktiviteter til hvert opslag i elevbogen

Her har vi samlet samtaleemner, aktiviteter og supplerende materialer til hvert opslag i elevbogen. Ved hver aktivitet angives fag, trinmål og tidsforbrug; materialer, når det er relevant, ligesom klassetrinet er angivet, medmindre det er en aktivitet, der kan bruges i hele indskoling. Vi har valgt ikke at inkludere børnehaveklassens mål, da mange af disse ligger til grund for det videre arbejde i fagene.

Hvert opslag har et tema. Se oversigten på side 20-21, hvor opslagene, temaerne og fagene står listet.

Ud over baggrundsinformationerne i kapitel 3 er der flere informationer til de specifikke temaer under hvert opslag i kapitel 4.

Til nogle af opslagene har vi listet spørgsmål som oplæg til klassesamtalen. En struktur for samtalen kan være denne:

1. Samtale om den konkrete tekst i elevbogen
2. Samtale om temaet for opslaget
3. Sammenligning med Danmark
4. Og så kan man slutte samtalen af med at skrive nye ord, man har forklaret og talt om, op på tavlen. På www.drk.dk/skole/plask har vi udarbejdet en ordbog målrettet eleverne med ord, der kan kræve forklaring.

Kapitel 5: Links og supplerende materialer

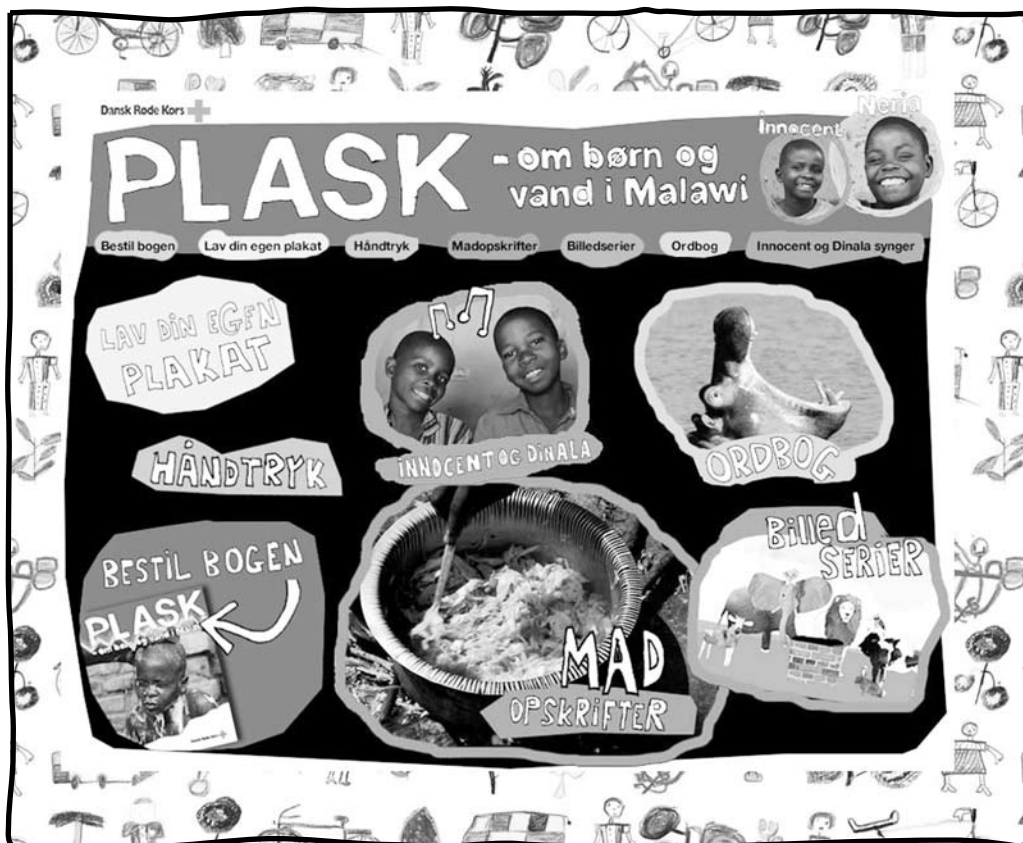
Her har vi samlet titler på andre undervisningsmaterialer om Malawi. Derudover kan du finde titler på sange, der handler om temaet "vand", links til gæstelærere og henvisninger til sites, hvor du kan finde flere informationer om Malawi og vand.

Sansekasse

I sansekassen har vi samlet forskellige ting fra børns hverdag i Malawi. Der er en spand og en dunk til at bære vand i. Der er sæben, de vasker sig med. En skoleuniform og et skriveskifte. En fodbold og en snurretop. Og meget andet. Formålet er at vække elevernes sanser og bringe Malawi tættere på eleverne. På side 59-60 kan du finde to aktiviteter, hvor du får genstandene i brug.

Website – www.drk.dk/skole/plask

Websitet www.drk.dk/skole/plask er et supplement til stor/lillebøgerne, hvor det primære formål er at give eleverne lidt flere sanseindtryk fra Malawi. Her kan elever og lærere finde billedserier med lyd, et fotogalleri, hvor de selv kan lave plakater, downloade billeder, ordbog og madopskrifter. De kan også lære, hvordan man hilser på hinanden i Malawi.

Dansk Røde Kors' skoletjeneste har siden 2001 arbejdet målrettet på at udvikle undervisningsmaterialer til skoleverdenen. Gennem indsigt i andre menneskers levevilkår vil vi gerne opfordre til medmenneskelighed, respekt og tolerance. Vi vil også gerne udvikle elevers interkulturelle kompetencer, så de er bedre rustet til at leve i en globaliseret verden. Og endelig vil vi gerne skabe opbakning til det humanitære hjælpearbejde ved at øge elevers kendskab til og forståelse for Røde Kors' værdigrundlag og aktiviteter.

Se vores tilbud fra skoletjenesten på www.drk.dk/skole/laerervaelset. Her kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev, der udkommer fire gange om året.

Pædagogisk tilgang

Materialet er målrettet undervisning i indskolingen og dækker primært trinmål i blandt andet dansk og natur/teknik. Der er også øvelser til matematik, kristendomskundskab, hjemkundskab, billedkunst, idræt og tværfaglige forløb. Til de enkelte øvelser er angivet, hvilke trinmål øvelsen bidrager til opfyldelse af.

Introduktion til at arbejde med stor/lillebogs-systemet

Systemet bygger på ideen med at kombinere de gode erfaringer fra højt-læsnings-situationen derhjemme med mor og far, hvor man samles om én bog, med læse-træningen i skolen. Storbogen er nemlig A2-format, så læreren og hele klassen kan kikke i bogen samtidig.

Læsningen med storbogen medvirker til at opnå to formål:

- *At skabe rammerne og forståelse for den fælles emnefordybelse*
Storbogen bruges til at fastholde den fælles klasseoplevelse og ud fra de mange billeder få en fælles snak, skabe interesse, forventning og engagement om de forskellige temaer som udgangspunkt for det videre arbejde. Storbogen bruges også til at diskutere antagelser og skabe forestillinger: Hvordan, hvorfor, hvad mon der sker, osv.

Med emner fra fjerntliggende egne er billederne vigtige for, at det læste kan forstås, og at man kan skabe identifikation og nærhed. Billederne i storbogen såvel som lillebogen er derfor en afgørende del af temaformidlingen.
- *At give børnene stimulerende og sjove læseoplevelser og videreudvikle den enkelte elevs individuelle læsekompetencer*
Hvis man anvender materialet i børnehaveklassen, fungerer storbogen som det væsentligste element. Når læreren læser elevteksterne op, kan en elev følge oplæsningen og pege på et ord ad gangen. På den måde stimuleres læselysten, selvom børnene ikke kan læse.

Erfaringerne med dette læsebogssystem er, at selv svære ord i en tekst ikke stopper børn, hvis de er interesserede i emnet. Den fælles læseproces i storbogen introducerer og gør de ellers svære 'afrikanske' ord spændende og udfordrende at stave. Man kan arbejde med dem staveteknisk, lydmalende, lære dem som ordbillede udenad og læse dem i kor.

Metodisk kan man arbejde med stor- og lillebogen i tre faser:

1. *Opdagerfasen*

Eleverne 'læser' storbogs-teksten sammen med læreren. Citationstegnene henviser til, at ikke alle elever læser, men nogle elever mere eller mindre lærer det læste udenad.

2. *Udforskerfasen*

Eleverne analyserer og snakker om storbogs-teksten sammen med læreren.

3. *Den selvstændige fase*

Eleverne 'læser' lillebogs-teksten dels på egen hånd, dels i mindre grupper i eget tempo. I elevbogen fylder et tema et enkelt opslag (et enkelt tema, "Musejagten", breder sig over to opslag). Brugen af stor/lillebog afløser derfor hinanden. Hvert nyt opslag introduceres med storbogen, og der følges op med lillebogs-arbejdet.

Kilde: "Kapitel 3: Læseundervisning og læseudvikling" i Veje ind i skriftsproget – sammen og på egen hånd, af Maj Björk og Caroline Liberg, oversat af Peter Jensen, 1. udgave, 1. oplag, 1999, Gyldendal Uddannelse

Formål og trinmål for dansk og natur/teknik

Til *dansk* er der øvelser, der inddrager både det talte, læste og skrevne sprog samt sprog, litteratur og kommunikation. Materialet og lærervejledningerne vil kunne bruges som supplerende læsetræning fortrinsvis fra 2. klasse, men med stor/lillebogs-systemet kan materialet anvendes til læsestimulering fra børnehaveklassen og i 1. klasse.

Til *natur/teknik* er der øvelser, der handler om både den nære og den fjerne omverden og menneskets samspil med naturen. Hovedfokus ligger på vand, men der inddrages også andre naturfaglige emner som levevilkår, dyr og mad.

Undervisningsdifferentiering

I materialet er der lagt vægt på differentieret læsemateriale: Elevlæseteksterne er skrevet med korte sætninger, som eleverne kan følge med i under højtlesning, samlæsning i kor eller individuel læsning. Elever i børnehaveklasse og 1. klasse samt svage læsere kan få læst højt og følge med i den store bog under højtlesningen.

Gode læsere kan læse de korte myter, "Hvorfor gaber flodhesten så højt" (side 16) og "Den kloge finder vand" (side 32). Højtlesningsteksterne i elevbøgerne er beregnet til oplæsning af lærer eller forældre hjemme, men gode læsere kan også læse dem selvstændigt i 2.-3. klasse.

Man kan i oversigten på side 20-21 få overblik over, hvilke øvelser der er til de forskellige fag og temaer. Alt efter elevernes niveau kan den enkelte lærer udvælge samtaleemner og øvelser. Der lægges ligeledes op til både klassebaseret undervisning, gruppeøvelser samt individuelle øvelser.

Klassetrinet er angivet, medmindre aktiviteten kan anvendes i hele indskolingen.

Evaluering

Portefølje-metoden

Arbejdet med *portefølje* er en metode til at få eleverne til at tage stilling til, hvad de har lært, og hvad de tager med sig fra hvert enkelt undervisningsforløb på baggrund af deres eget arbejde. Portefølje er en mappe, hvor eleven individuelt samler produkter af forskellig art, der kan vise noget om hans eller hendes læringsproces. Den kan blive et personligt og vigtigt redskab for eleverne, der kan fortælle – ved at fremvise mappen – hvem de er læringsmæssigt. På samme måde som en kunstner, der præsenterer sig selv gennem udvalgte kunstværker i sin kunstnerportefølje.

Porteføljemappen kan også være et effektivt redskab i lærerteamets evaluering og i samtaler med forældre.

Læreren kan vælge at lave en *procesevaluering*, som tager udgangspunkt i elevernes egne porteføljer:

- Hvilke forskellige emner har eleverne fået faktaviden om?
- Hvilke emner har de fået indsigt i og forståelse for?
- Hvilke læringsformer har de afprøvet?
- Hvilke produkttyper har de udarbejdet?
- Hvad vil de gerne arbejde videre med?
- Stiller de spørgsmål, som lukker op?
- Får de besvaret det, de sætter sig for at finde ud af?
- Har de overvejelser undervejs, som viser, at de reflekterer over spørgsmålene?

Man kan også lave en *produktevaluering*, hvor eleverne lærer at evaluere deres eget produkt:

- At vise frem og fortælle mundtligt ud fra et enkelt spørgsmål for hele klassen
- At vise frem og fortælle ud fra enkle elevspørgsmål for en mindre gruppe
- At lade eleverne selv vælge at lave produkter, plancher, pjecer, kort, tegneserier, osv.
- At lave en samlet udstilling, hvor alle klassens produkter indgår, både enkeltperson- eller gruppefremstillinger
- At holde et oplæg med tegninger, billeder eller kort for hele klassen eller for en mindre gruppe på baggrund af selvvalgt tema

Man kan bruge de forskellige præsentationer til sammen at reflektere over, hvad de fik at vide, om de fik besvaret spørgsmål osv. Blev der rejst nye spørgsmål?

Afsluttende evaluering

En afsluttende evaluering kan baseres på en *fælles samtale* om børneliv i Malawi.

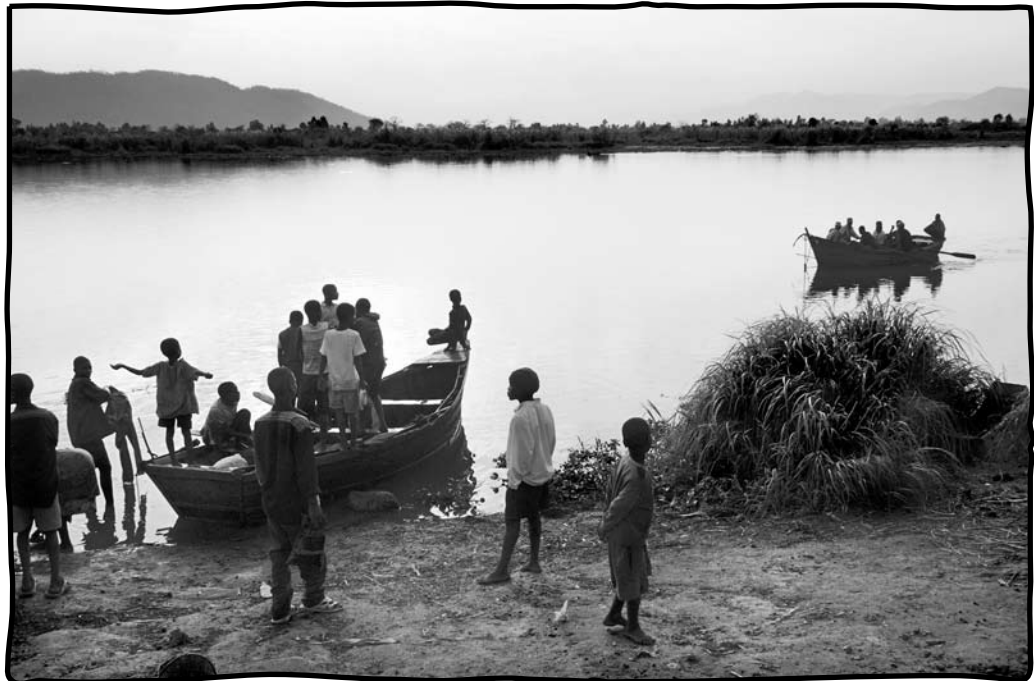
Man kan også lave et *værdibarometer*, hvor eleverne markerer deres holdninger til arbejdet ved at stille sig forskellige steder på en linje, man klistrer på gulvet med pointene 1-10. Eller skriver deres point på tavlen. Bed eleverne tage stilling til nogle spørgsmål, eksempelvis:

1. Hvor meget har I lært om Malawi?
2. Hvor god synes I, elevbogen er?
3. Hvor godt synes I, det fungerer med storbogen?
4. Hvor vigtigt er det at lære om børn i andre lande?
5. Hvor gode synes I, billederne i bogen er?
6. Hvor godt synes I, det er at lære om Røde Kors' arbejde?

Man kan også afslutte ved at spørge åbent, hvad eleverne syntes, var det mest interessante at lære, og hvad de syntes, var bedst ved materialet.

Vi har også udarbejdet *to afsluttende videnstest* (se side 57-58, "Sammenligning mellem Danmark og Malawi" og "Fakta om Malawi"). De kan anvendes med forsigtighed, idet det er vigtigt, at ingen elever føler sig hængt ud, fordi de ikke kan huske nok fakta eller blander tingene lidt sammen. Men læreren kan få en ide om, hvor meget eleverne har lært om et andet land ved at læse og arbejde med materialet. Det kan være en god ide, at klassen besvarer de enkelte øvelser i gruppe og ikke individuelt for netop at undgå, at nogen føler sig peget ud uheldigt.

En *forældreaften*, hvor eleverne skiftes til at fortælle og vise produkter og billeder fra Malawi, er en anden måde at lave en slags samlet evaluering/afrundning på.

Fiskerne vender hjem efter en dag på floden Shire.

Baggrundsinformation om Malawi

Malawi ligger i den sydlige del af Afrika og er knap tre gange så stor som Danmark. En femtedel af landets samlede areal udgøres af Malawi-søen, som er Afrikas tredje-største sø. Den er cirka 590 kilometer lang og 85 kilometer bred. Rift Valley, som gennemskærer Tanzania og Kenya, rækker ind i Malawi og er årsag til, at den nordlige ende af søen er cirka 700 meter dyb. Søen spiller en stor rolle for de mange landsbyer langs søen, der lever af fiskeri. Samtidig trækker de mange gode sandstrande en del turister til. I højlandet er klimaet subtropisk, mens det ved Malawisøens lavland er tropisk.

På et plateau i 1067 meters højde ligger Malawis hovedstad, Lilongwe. Den største by er dog Blantyre, som er opkaldt efter den by, dr. Livingstone kom fra i Skotland.

Befolkningssammensætning

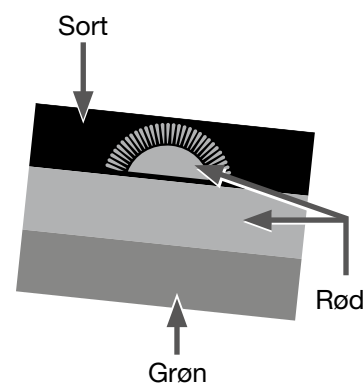
Der bor cirka 14,8 millioner* mennesker i Malawi. Det er mere end dobbelt så mange som i Danmark. Engelsk er det officielle sprog i Malawi, mens chichewa er det nationale sprog, fordi det tales af de fleste. Chichewa tales af den største stamme, chewa-folket, som udgør 57,2 procent af befolkningen. De bor midt i Malawi. Chinyanja, som tales af 12,8 procent af befolkningen i Malawi, kan betegnes som en dialekt af chichewa.

I landets sydlige del bor yao-folket, der taler chiyao, og de udgør 10,1 procent af befolkningen. Nordpå bor tumbuka-folket, der udgør 9,5 procent. De taler chitumbuka, som er ret forskelligt fra chichewa.

Derudover bor der mange andre mindre grupper af folk på under 2-3 procent af befolkningen. De hedder for eksempel sena, tonga, nkonde, ngoni og lomwe. Alle taler hvert deres sprog og har hver deres sange, danse og myter. Alle malawier taler mange forskellige sprog. De fleste malawiere kan tale nabostammernes sprog foruden deres eget.

Malawis flag

Den opadstigende sol repræsenterer frihedshåbet for det afrikanske kontinent. Da flaget blev tegnet, var landene i Afrika akkurat begyndt at få deres uafhængighed. Det sorte repræsenterer kontinentets folk, det røde symboliserer martyrerne i Afrikas frihedskamp, og det grønne repræsenterer naturen. (Kilde: Wikipedia)
Se kortet i farver på http://da.wikipedia.org/wiki/malawis_flag.

Historie

Der har levet mennesker i Malawi meget længere end i Danmark. Ved Malawisøen har arkæologerne fundet knogler fra urtidsmennesker, der levede for millioner af år siden.

I middelalderen eksisterede der en række forskellige kongeriger i et område, der dækker Malawi og dele af nabolandene. Maraviriget var det første af dem, og det

*) Kilde: Verdensbanken 2008

har givet landet navnet Malawi. Omkring år 1600 blev det afløst af Ngonderiget, og i 1700-tallet kom Chikulamyemberiget til. I 1835 pressede Zulurigets ekspansion ngoni-ndwandé-folket ned til Malawisøens bred, hvilket medførte mange årtiers krig mellem ngoni-ndwandé-folket, chewaerne og yao-folkene.

I 1859 var den britiske opdagelsesrejsende David Livingstone i Malawi, og i 1890 forsøgte portugiserne at erobre landet. Storbritannien pressede dog Portugal til at opgive erobringen for selv at kunne oprette kolonier i en sammenhængende kæde fra Nord- til Sydafrika. I 1891 blev Malawi til et britisk protektorat, der senere kom til at hedde Nyasaland. Koloniherrerne anlagde store farme og plantager i den sydlige del af landet og tvang den lokale befolkning til at arbejde på dem. I 1915 gjorde befolkningen oprør under ledelse af præsten John Chilembwe. Oprøret blev dog slået ned med hård hånd af den britiske kolonimagt.

Først den 6. juli 1964 opnåede Malawi selvstændighed og fik sit nuværende navn.

	Malawi	Danmark
Areal i tusinder km ²	118	43
Folketal i millioner	14,8	5,5
Forventet levealder i år	53,1	79
Hiv-smittede i procent af de 15-49-årige (2007)	11,9	0,2
Børnedødelighed ud af 1.000	64,7	4,4
BNI pr. indb. i US-dollar	280	58.800
Adgang til rent vand (2007)	64 %	100 %
CO ² -udslip pr. indb. i ton	0,1	9,9
Voksnes læsekundskab	72,8 %	99 %

Kilde: Hvis ikke andet er anført stammer tallene fra Verdensbanken 2008 (World Indicators database)

Fra 1964 og 30 år frem blev Malawi styret med hård hånd af præsident Hastings Banda. Hemmeligt politi og stikkere holdt den politiske modstand nede, mens befolkningens levevilkår forværredes væsentligt. Den stigende fattigdom skabte en tiltagende modstand mod Bandas regime. Fagforeninger og kirker førte an i kravet om demokratiske valg, og med opbakning fra Vesten, der truede med at standse ulandsbistanden til Malawi, blev Banda i 1994 endelig skubbet fra magten.

Malawis første demokratiske valgte præsident blev Bakili Muluzi. Den nuværende præsident hedder Bingu wa Mutharika. Han blev valgt i 2004 og genvalgt i 2009.

Levevilkår

FN har klassificeret Malawi som et af verdens fattigste og mindst udviklede lande. Landets nationalbudget er mindre end Københavns Kommunes budget. Der er ikke hospitaler eller skoler nok til alle, vejene er hullede, og en stor del af befolkningen har ikke adgang til elektricitet. Næsten 40 procent af landbefolkningen har ikke adgang

til rent vand, og det giver problemer med sygdomme som diarré, kolera og tyfus. Kloakering eksisterer stort set kun i byerne.

Cirka 80 procent* af Malawis befolkning lever på landet, hvor landbrug på små jordlodder er den mest udbredte beskæftigelse. Malawi kan dog knap nok brødføde sig selv, fordi der dyrkes de samme afgrøder år efter år, og jorden derfor udpines, ligesom nedbørsmængden i regntiden varierer meget fra år til år. En stor del af befolkningen er ofte i fare for at sulte, da høsten afhænger af gunstigt vejr, og de færreste har et forråd at tære på i dårlige tider.

I regntiden fra november til april falder der 750 mm regn. Det svarer til, hvad der gennemsnitlig falder i Danmark et helt år. Årets øvrige måneder i Malawi er tørre.

Hovedparten af landbefolkningen bor i lerhytter med stråtag, som er billige at bygge, men som ikke holder særligt godt. De lidt mere velstillede bygger murstenshuse med bliktag. Der er ofte kun et værelse og et køkken i husene. Familien opholder sig meget udendørs på gårdspladsen og bruger de enkelte huse til mange forskellige formål, for eksempel til madlager.

Alle byer i Malawi har en lille butik/købmand, hvor man ud over mælk kan købe langtidsholdbare varer som for eksempel sæbe, sukker, salt, tandpasta, petroleumslamper, snørebånd og skocreme. Derudover har de fleste landsbyer et dagligt eller ugentligt marked, hvor man blandt andet kan købe levende kyllinger og æg, grøntsager, hjemmebrygget øl, ristede majscolber, tørrede fisk, reservedele, krus og kasseroller lavet af dåseblik og legetøj lavet af ståltråd.

Skolesystem

Siden 1994 har skoleundervisningen været gratis, og i dag begynder cirka 91 procent af alle børnene i Malawi i grundskole*. Efter de otte års grundskole er det kun 26 procent af drengene og 24 procent af pigerne, som begynder på de fire års 'Secondary School', der følger efter de første otte år*. Undersøgelser viser, at det store frafald især blandt pigerne skyldes fattigdom, graviditet, tidlige ægteskaber og arbejde i hjemmet.

Det er kun ganske få, der får en studentereksamen og fortsætter på et af Malawis fire universiteter.

*) Kilde: Verdensbanken 2008

Lærermangel, mangel på undervisningsmidler, borde, bænke og undervisningslokaler, samt meget høje klassekvotienter går hårdt ud over undervisningsniveauet.

Lærermanglen hænger blandt andet sammen med store finansielle problemer i undervisningssektoren, der betyder, at lærerne sjældent får udbetalt deres løn. Undervisere, der ikke er læreruddannede, ansættes ofte for at kompensere for lærermanglen, men på grund af udbredt analfabetisme især på landet, er det kun muligt i begrænset omfang. Manglen på undervisningsmaterialer betyder, at forældrene selv skal købe bøger til deres børn, hvilket mange ikke har råd til.

Desuden mangler der skoler. Mange børn bor simpelthen for langt væk fra en skole til, at de kan gå derhen hver dag, især de mindste børn. Derfor er folk i lokalsamfundene mange steder selv begyndt at bygge skoler.

Kultur og religion

Familien spiller en central rolle i Malawi. Da der ikke eksisterer noget socialt sikkerhedsnet, er man dybt afhængig af sin families hjælp, når man bliver gammel, eller hvis man bliver syg eller arbejdsløs. Der er derfor en stærk tradition for, at man hele livet igennem hjælper sine familiemedlemmer.

De fleste stammer i den sydlige og centrale region i Malawi er matrilineære. Det vil sige, der er tradition for, at man flytter til kvindens landsby og familie, når man bliver gift. Børnene anses for at være en del af kvindens familie, og hvis forældrene bliver skilt, bliver børnene hos deres mor, morbror, morfar og/eller mormor. I den nordlige region, hos for eksempel tumbuka-folket, er de patrilineære. Ægtepar bor i mandens landsby, og børnene bliver regnet til hans familie. Ved skilsmisse bliver børnene derfor typisk hos deres far eller hans familie.

Mange familier på landet i Malawi består dog kun af kvinder og børn, eftersom mændene ofte søger arbejde i de store byer. Det er også udbredt, at mændene har flere koner. Det betyder, at kvinderne ofte er overladt til at forsørge sig selv og deres børn.

Innocents mor, Grace, med lillesøster Funny på skødet. Graces mand er gift med en anden kvinde og bor et andet sted. Læs mere på side 24.

Regeringen arbejder for, at flere registrerer deres ægteskab for derved at undgå flerkoneri. I tilfælde af mandens død vil hans kone kun kunne arve ham, hvis ægteskabet er registreret. Det er dog under en tredjedel af alle ægteskaber, der er registreret.

Der har været en bekymrende tendens til, at ældre mænd gifter sig med helt unge piger ned til 11-12-årsalderen. Derfor er det nu ulovligt at gifte sig, før man bliver 18 år.

Hiv/aids

Malawi er ligesom mange andre lande i det sydlige Afrika hårdt ramt af hiv/aids. Omkring 68.000 mennesker anslås at være døde af aids i 2007, og 12-13 procent af befolkningen menes at være hiv-smittede – det vil sige omkring 1,9 million mennesker.

Der findes medicin, som kan bekæmpe aids og derved holde folk i live, men mange lader sig teste for sent til, at de kan hjælpes. Det gælder især mændene. Det er dog kvinderne, der smittes hyppigst. Gravide kvinder er mest villige til at lade sig teste, fordi man med aids-medicin kan forhindre, at barnet smittes. De hiv-smittede, der kommer i behandling, får udleveret deres medicin på sundhedscentre, medmindre de er for svage til selv at hente det. I så fald kan de få hjælp fra de mange frivillige hjemmeplejere, som også uddeler kosttilskud og smertestillende medicin til de aids-ramte. Det er typisk kvinderne, der tager sig af aids-ramte i hjemmene, ligesom det hovedsageligt er kvinder, der arbejder frivilligt som hjemmeplejere.

Malawis regering forsøger sammen med frivillige organisationer at forebygge smitte og forbedre behandlingen, for eksempel ved at oplyse om prævention og behandling. Regeringens programmer lider dog under manglende ressourcer til at gennemføre initiativerne, og der er derfor stadig mange hiv-smittede, som ikke får behandling eller testes. Det skyldes blandt andet mangel på uddannet sundhedspersonale, frygt for at lade sig teste, samt frygt for reaktionen blandt familie og venner ved eventuel smitte.

Det er især på grund af aids, at der i dag findes omkring en halv million forældreløse børn i Malawi. De forsørges enten af familiemedlemmer, eller også lever de som gadebørn i byerne.

Naturressourcer

Malawi har en rig fauna med næsten alle de afrikanske dyr, man kan forestille sig. Der er for eksempel leoparder, flodheste, antiloper, løver, krokodiller, slanger, hyæner, elefanter og zebraer. Nogle af dem finder man kun i Malawis naturparker. Det farligste dyr er flodhesten, som om natten æder afgrøderne på marken og kan være meget voldsom, hvis den føler sig truet.

På grund af befolkningstilvæksten er naturressourcerne i Malawi truet. Store skovarealer er blevet ryddet på grund af efterspørgsel på landbrugsjord og brænde. Resultatet er erosion og udtørring af floder og søer samt udtømning af grundvandsressourcerne. I gennemsnit mener man, at en indbygger i Malawi bruger 10 liter vand om dagen, mens en indbygger i Danmark bruger 130 liter. (Kilde: *Dong energy 2010*)

Bistand

I 2001 standsede den danske regering sin officielle ulandsbistand til Malawi i forbindelse med en reduktion i antallet af samarbejdslande. Da havde landet været demokratisk i 7 år, men de politiske ledere havde ikke udviklet de demokratiske kvaliteter, som man krævede fra dansk side. En stor del af ulandsbistanden forsvandt i korruption og dårlig forvaltning. Den siddende præsident har indledt en kampagne mod korruption.

Der er dog et stort behov for bistand. Skolesystemet er udpint, der er problemer i sundhedssektoren og mangler i infrastrukturen samt problemer med fødevarerproduktionen. I landbruget er der således et stort behov for oplysning og uddannelse af de millioner af småbønder, som stadig bruger forældede og ineffektive dyrkningsmetoder. Derudover er der brug for støtte til at udvikle og konsolidere det relativt nye demokrati, hvis man vil undgå risikoen for en tilbagevenden til et diktatur.

Den danske regering yder derfor fortsat støtte til udviklingsprogrammer, som gennemføres af internationale og danske organisationer som for eksempel Dansk Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp. Derudover modtager Malawi også bistand fra andre donorlande, som for eksempel Norge og Storbritannien, der er nogle af de største bidragydere.

*Kilder: www.wikipedia.dk · www.leksikon.org · www.noedhjaelp.dk · www.malawi.gov.mw · www.sydafrikakontakt.dk · <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/7231.htm> · www.worldbank.org · *Folk & natur – en landsby i Malawi*, af Peter Bejder og Kim Boye Holt, Forlaget Mañana, 2006 · *En lille bitte butik*, af Thomas Winding, Udenrigsministeriet, Danida, 1997, udgivet i forbindelse med Børnenes Ulandskalender*

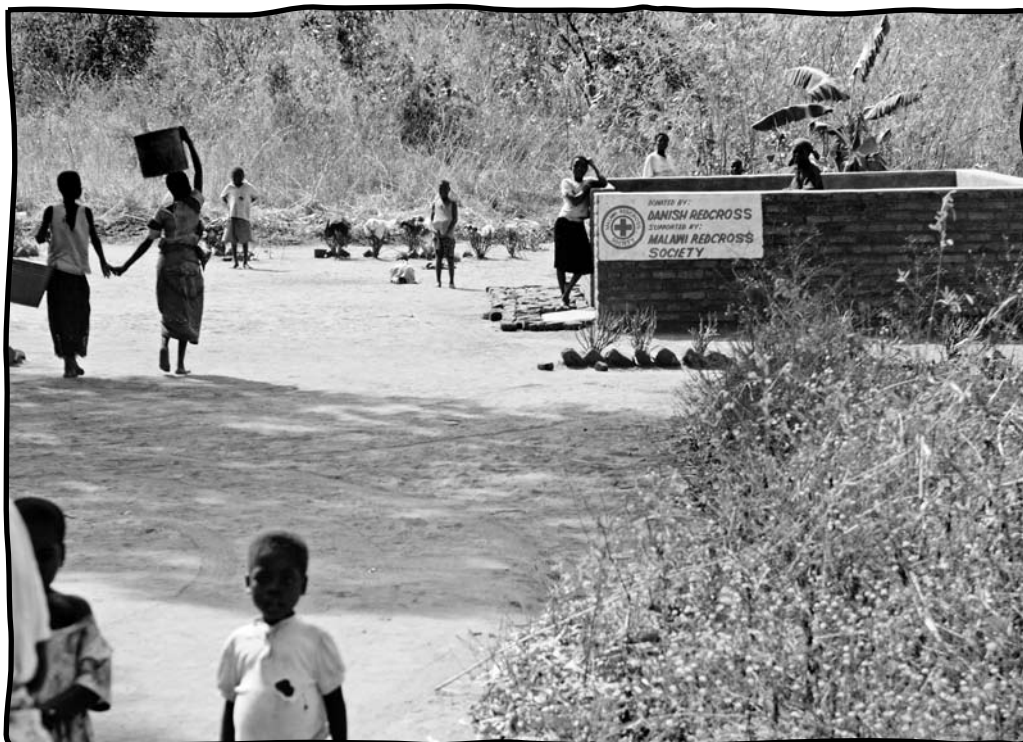
Dansk Røde Kors i Malawi

Dansk Røde Kors yder nødhjælp og udviklingshjælp til en lang række lande. Blandt andet til Malawi. Dansk Røde Kors har haft det nuværende sundhedsprogram i Malawi siden 1997 med det formål at forbedre sundhedstilstanden og styrke lokalsamfundene, så de bedre kan løse problemerne – først og fremmest i forbindelse med vand, sanitære forhold, hiv/aids, mor/barn-sundhed og ernæring. Sundhedsprogrammet udføres i tæt samarbejde med Malawi Røde Kors og er nu udvidet til at dække fire distrikter i det nordlige, centrale og sydlige Malawi. Programmet involverer 14.366 husstande eller godt 72.000 mennesker.

Rent vand

I dag har mere end hver tredje person ikke adgang til rent drikkevand. Det betyder, at en del drikkevand hentes i floder, vandløb eller vandhuller, hvilket medfører sygdomme som for eksempel diarré.

At sikre adgang til rent drikkevand er derfor en yderst vigtig del af Dansk Røde Kors' sundhedsprogram i Malawi. I alt har Dansk Røde Kors støttet etableringen af 128 brønde siden 2002, som forsyner 20.250 familier med rent vand. Brøndene har givet omgående resultater for beboerne i de landsbyer, der nu har fået adgang til rent vand: Fra en tilværelse med konstant tilbagevendende diarré er der stort set ingen tilfælde tilbage. Brøndene bygges i samarbejde med beboerne, som også selv lærer at vedligeholde brøndene og ved, hvor de skal henvende sig, hvis de går i stykker. Etableringen af brønde med rent vand, samt etablering af forbedrede toiletforhold og kampagner for bedre hygiejne er fortsat en integreret del af det danskstøttede basale sundhedsprogram.

Innocents brønd er bygget med hjælp fra Dansk Røde Kors.

Det har i nogle tilfælde vist sig, at vandet fra en boret brønd bliver anset for at være smagsløst, og nogle brugere er gået tilbage til deres oprindelige usikre vandforsyning, eller de har tilsat klor til brøndvandet for at give det smag. I alle tilfælde har brugerne, efterhånden som de har vænnet sig til smagen, forstået, at rent vand netop ikke smager af ret meget.

Sanitære forhold

For at højne hygiejnen vejledes landsbyernes beboere i at bygge toiletter, og de er selv med til at støbe de cementplader, som dækker selve latrinhullet. Omkring halvdelen af befolkningen på landet benytter stadig ikke ordentlige sanitære forhold.

Sundhedsposter og frivillige sundhedsarbejdere

En del af programmet går desuden ud på at uddanne frivillige sundhedsarbejdere og sikre, at landsbybeboerne besøger klinikker, hvor børn under 5 år kan blive vejjet og vaccineret mod blandt andet mæslinger, difteri og tuberkulose.

De frivillige sundhedsarbejdere uddannes til at oplyse om ernæring, sundhed og sygdomme. For eksempel oplyser de om, hvordan malaria kan bekæmpes ved brug af myggenet. Ligesom de via besøg hos familier oplyser om hiv/aids, samt om hvordan sygdommen smitter, og hvordan man kan beskytte sig.

Fødevareuddeling

Malawi har oplevet flere fødevarekriser. I den forbindelse deler Røde Kors også fødevarer ud.

Røde Kors er verdens største hjælpeorganisation med Røde Kors-selskaber i 186 lande og 100 millioner medlemmer og frivillige. Det er muligt at læse mere om Dansk Røde Kors' aktiviteter i verden og herhjemme på www.drk.dk.

Aktivitetsoversigt

Opslag i elevbogen	Tema	Aktivitet
Side 2-3: Velkommen til Malawi	Introduktion	Scenen sættes Rejsen til Afrika Supplerende: Film om Malawi
Side 4-5: Jeg hedder Innocent – Jeg er 8 år	Familien	Familie og bolig
Side 6-7: Jeg fejer og henter vand	Pligter	Interview om pligter Planters behov for vand Hinkeruden Vandspands-stafet
Side 8-9: PLASK	Hygiejne og skole	Måling af skolevej
Side 10-11: 105 klassekammerater	Skolegang	Hvor meget fylder vand? En skoledag i Malawi
Side 12-13: Min bedste ven	Venner og fremtidsdrømme	Plakat om venskab
Side 14-15: Sådan laver vi bolde	Legetøj	Lege fra Afrika Lav jeres eget legetøj Supplerende: Film om leg og legetøj
Side 16-17: Hvorfor gaber flodhesten så højt?	Dyr i Malawi	Malawis dyr
Side 18-19: Neria lærer lillesøster at bære vand	Familie og vand	Vandforbrug Vands fordampning
Side 20-21: Mad over bål	Levevilkår og mad	Madvaner og vores ejendele Mad i skolekøkkenet
Side 22-23: Synger og danser i kirken	Tro og kirkegang	Ritualer
Side 24-25: Rent vand?	Vand og sundhed	Elevernes behov for vand Kan man rense beskidt vand?
Side 26-27: Bare regnen kommer	Mad og sult	Mad og sundhed
Side 28-30: Musejagten	Særlige madvaner	Musejagten som tegneserie
Side 32-33: Eventyret "Den kloge finder vand"	Myter	Fortællekunst Supplerende: Højtlesning af afrikanske myter og dilemma-eventyr
Side 34-35: Malawi og Røde Kors hjælper	Landet og Røde Kors' indsats	Sammenligning mellem Danmark og Malawi Fakta om Malawi
Sansekassen	Genstande fra Malawi	Kimsleg Memory

Fag	Klassetrin	Kopiark
Tværfaglig (dansk, matematik, billedkunst)		1-5
Dansk		
Dansk		
Tværfaglig (dansk, natur/teknik, billedkunst)		
Dansk	1.-3.	6
Natur/teknik		7
Dansk, matematik		
Idræt		
Matematik, natur/teknik		
Natur/teknik	2.-3.	8
Tværfaglig (dansk, idræt)		9
Dansk		
Tværfaglig (idræt, dansk)		
Tværfaglig (dansk, billedkunst)		
Tværfaglig		
Natur/teknik		
Natur/teknik, matematik	2.-3.	
Natur/teknik		10
Natur/teknik, dansk		
Tværfaglig (hjemkundskab, dansk)	3.	
Tværfaglig (dansk, kristendomskundskab, billedkunst)	2.-3.	
Natur/teknik	2.-3.	
Natur/teknik	2.-3.	11
Dansk, natur/teknik		
Dansk, billedkunst		
Dansk		
Dansk		12
Natur/teknik, dansk	2.-3.	
Dansk, (natur/teknik)	2.-3.	13
Tværfaglig, dansk		
Tværfaglig, dansk		

Aktiviteter til hvert opslag i elevbogen

Side 2-3: Velkommen til Malawi

Aktivitet: Scenen sættes

Fag: Tværfagligt forløb (dansk, matematik, billedkunst)

Trinmål: Introduktion til tema-arbejde om Malawi: Bruge talesproget i samtale og samarbejde; tale om [landet] med brug af det geometriske sprog og udgangspunkt i former, beliggenhed og størrelser; anvende enkle farveblandinger

Tidsforbrug: 2-3 lektioner

Materialer: Kort over Afrika og Malawi (kopiark 1 og 2), billeder fra sitet (www.drk.dk/skole/plask), genstande fra sansekassen (lånes fra landets Centre for Undervisningsmidler), kort uden navne (kopiark 3 og 4) og Malawis flag til farvelægning (kopiark 5). Eleverne kan samle afrikanske sager sammen hjemmefra: Afrikanske stoffer (khangaer/saronger/khitengier), trommer, kurve, krukker, udskårede træfigurer, frugter (mangoer, ananas, passionsfrugter, appelsiner, citroner, lime, søde kartofler, forskellige slags bananer osv.)

Beskrivelse: *Skab stemning i klassen*

Hæng et Afrikakort/Malawikort op på væggen i klassen (forstør kortet på kopi-maskinen, hvis muligt). Hæng og stil afrikanske ting og billeder op i klassen og spil en af sangene fra Malawi (fra sansekassen). Intensiver eventuelt med dufte fra Afrika, f.eks. nelliker, vanille og kanel. Lad kortene og tingene hænge i de timer/uger, I har om Malawi, og suppler undervejs med tegninger og andet, som eleverne laver.

Fortæl om Malawi

Iddrag de fakta om Malawi i introduktionstimen, du synes, der er behov for fra kapitel 3. Vis eventuelt billeder, lyd osv. fra www.drk.dk/skole/plask.

Kortøvelse

Snak om kortene. Kender eleverne navne på lande i Afrika? Lad eleverne kort fortælle om, hvorfra de kender nogle lande eller andet om Afrika, som for dem kan være en 'knage' at hænge navnet op på: Fra bøger, film, rejser eller fjernsynet, fra familie eller venner, som har rejst eller boet der.

- Projicer konturkort af Afrika uden navne (kopiark 3) op med en overheadprojektor.
- Del kortet over Malawi uden navne (kopiark 4) ud til eleverne.
- Lad eleverne finde det land på Afrikakortet, hvis konturer ligner Malawi. Marker eventuelt med en afvaskelig farve omridset af Malawi. Malawi er let genkendeligt som det lange og smalle land, klemmt inde mellem Mozambique, Zambia og Malawi-søen.
- Bed eleverne komme op og finde nabolandene på Afrikakortet. Skriv navnene på tavlen, og lad børnene skrive dem ind på deres kort rundt om Malawi.

Malawis flag

Farvelæg Malawis flag med solopgangen (kopiark 5). Solopgangen er Malawis symbol som billede på flaget og som navn på møntfoden og hedder kwache. Læs på side 13, hvad flaget symboliserer.

Aktivitet: Rejsen til Afrika

Fag: Dansk

Trinmål: *Sprog, litteratur og kommunikation*: Udtrykke sig i dramatisk form

Tidsforbrug: ½ lektion

Beskrivelse: Man kan indlede temaarbejdet med at dramatisere rejsen til Afrika. Fyld selv på, og gør rejsen længere og mere dramatisk. Eleverne sidder på deres stole:

“Sæt jer alle sammen på jeres stole med fødderne på gulvet og hænderne på lårene. Bliv siddende. Er I parate? Nu skal vi alle sammen ud at flyve. Spænd sikkerhedsbælterne. Bred armene ud, nu letter vi og flyver hen over Danmark, ud over havet og ned over Europa – der er Tyskland, Østrig, Italien og Middelhavet. Det er en lang rejse, og vi sover undervejs (snork, snork). Efter 9-10 timer når vi til Lilongwe, hovedstaden i Malawi. Vi lander og sætter fødderne i gulvet og bremser. Brems! Så spænder vi sikkerhedsbælterne op – klik – og nu er vi ude. Vi skal af sted. Her er varmt. Meget varmt – en helt anderledes varme end hjemme. Vi skal langt ud på landet. Vi går af sted ad den støvede vej (*marker tramp med hænderne på lårene*). Vi går igennem højt græs (*stryk skiftevis fingrene hen over låret og sig: “Svift, svift, svift”*).”

Over en bro: Tramp med fødderne

Hen ad vejen: Klap på lårene

Ned ad bakke: Hurtigere, “*pust, pust*”

Op ad bakke: Langsommere, varmt og tungt

Sumpet område: Hænderne løftes langsomt op, sejt, hænderne hænger fast i lårene, “*svup, svup*”

En løve: Brøl og skrig, hænderne op foran ansigtet

Et hus: Luk døren op med hænderne, smæk døren i: “*Pyh, vi nåede frem i sikkerhed!*”

Lad børnene selv digte videre på historien. Eller gentag ruten tilbage til Danmark.

Supplerende: Film om Malawi

Danida producerede i 2004 to film om Malawi *Tid til at lege*, om tre drenge på et børnehjem (til indskolingen) og baggrundsdokumentaren *Hvad gik pengene til?* (for læreren). Varighed i alt 25 minutter. Filmene kan bestilles på www.danida.netboghandel.dk. Begge film ligger på dvd'en *Hvad gik pengene til*. Filmen kan også lånes via www.bibliotek.dk eller landets Centre for Undervisningsmidler.

DR har produceret videofilmen *Hvad nu, Bhatso?* Filmen handler om drengen Bhatso og hans søster, der er forældreløse. Filmen er i tre dele á 25 minutter. De blev i sin tid bragt i fjernsynet i forbindelse med U-landskalenderen i 1994, *En lille bitte butik i Malawi*.

Læs mere om materialerne på

<http://www.emu.dk/gsk/3verden/minmat/malawi/index.html>

Side 4-5: Jeg hedder Innocent – Jeg er 8 år

Tema: Familien

Innocents familie er en typisk malawisk familie. Moderen Grace bor alene med sine børn. Alle børnene i familien har samme far. Grace er første hustru, men Innocents forældre er ikke formelt gift. Faderen bor nu med hustru nummer to. Han har en lille butik. Innocents mor siger, at faderen ikke bor hos hende og børnene og ikke hjælper til økonomisk, men at han kommer på besøg. Det er også ham, der har hjulpet med at bygge huset og muren omkring huset. Hun besøger også ham en gang imellem.

Innocent ved godt, at hans navn betyder noget helt bestemt: "Mit navn betyder, at min sjæl er ren," siger han selv.

Beboelsen

Huset og muren, der omkranser beboelsen, er lavet af Innocents mor og far. Murstenene er lavet af jord og vand. Mellem murstenene er der brugt mudder, for der var ikke råd til cement. Væggene er beklædt med komøg og mudder. Taget er af siv (en særlig slags græs), og det holder bedre på varmen om natten end et bliktag, og det er køligere om dagen. Bliktage er mere holdbare og holder regnen ude, men de er også dyre. Taget er lavet for cirka tre år siden. Der er lidt huller i nu, og det skal repareres, så det ikke regner ind om natten.

I forlængelse af køkkenet er der et opbevaringsrum. Her er der blandt andet pigeon-peas – en slags ærtebønner. Bagerst er et stort halvtag af siv. På halvtaget tørres sorghum og millet, to forskellige kornsorter.

Udenfor i gården er der et bad og et toilet. Toilettet er omkranset af en mur af mursten med sivtag. Toilettet er et hul i jorden med en mursten over. Der er også nogle sten til at stå på. Der er hul i sivtaget, men her er rent og pænt. Udenfor er der en plastikskål, man kan vaske hænder i.

Til højre for hele beboelsen smider familien deres skrald. Hvis det blæser, går de ikke ud med skrald, for der er mange planter, der giver en frygtelig kløe, når de rammer huden.

En mand brænder mursten.

Se billeder af toilettet på side 35 i elevbogen. Og se flere billeder fra huset på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "Innocents dag"). Få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Familien").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

Teksten i elevbogen

Find ud af, hvilke detaljer børnene har lagt mærke til ved højtlesningen og ud fra billederne, f.eks.:

Hvor sover Innocent?

Hvordan ser der ud?

Hvordan ser huset ud?

Hvem har bygget huset?

Hvad er murene lavet af?

Hvad laver børnene om morgenen?

Hvad er Innocent bange for?

Hvad kan man stjæle?

Temaet for opslaget

Hvor mange er de i Innocents familie?

Hvor bor hans far?

Sammenligning med Danmark

Tal med børnene, om der er noget, som adskiller sig fra en dansk hverdag, og hvad der er det samme: Hvad er anderledes? Hvorfor?

Hvad ligner vores hverdag?

Hvordan kan vi vide, at vi er i et andet land? Hvordan kan vi vide, at vi er i Malawi?

Nye ord

Se aktiviteten nedenfor, "Ordliste". Skriv ord op, f.eks. lergulv, sivmåtte, baobabtræer, tæppe.

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "baobabtræ", "bush", "sivtag" og "sivmåtte".

Aktivitet: Familie og bolig

Fag: Tværfagligt forløb (dansk, natur/teknik, billedkunst)

Trinmål: Samtale om tekster ud fra deres umiddelbare oplevelse og forståelse; give eksempler på forhold, der har betydning for deres egen sundhed, herunder søvn, mad og trivsel; fremstille skitser på baggrund af iagttagelser

Tidsforbrug: 1-2 lektioner

Materialer: Papir, tuscher

Beskrivelse: Tal om Innocents familie og elevernes egne. Sammenlign antal og boform. Tegn Innocents stamtræ. Lad eleverne lave et stamtræ, hvor de tegner deres egne familier ind på grenene.

Lad børnene lave en tegning af, hvordan de forestiller sig, Innocents hus ser ud. Eventuelt også indretningen set ovenfra. Prøv at placere de forskellige ting og aktiviteter på tegningen af gårdspladsen. Lav en tegning af elevernes egen bolig og indretning. Diskuter, hvordan vi bruger vores boliger.

Aktivitet: Ordliste

Fag: Dansk
Trinmål: *Det skrevne sprog – læse*: Læse ukendte, lette og alderssvarende tekster uden hjælp – både fag- og skønlitteratur
Tidsforbrug: Løbende
Materialer: Tavle/planche, tusch

Beskrivelse: Start en liste på et stykke af tavlen eller på en planche, hvor der skrives op løbende. Skriv nye ord, som giver information om Malawi og om Afrika. Sæt eventuelt også skilte på de afrikanske ting, som er sat op i klassen. Se ordforklaringer på www.drk.dk/skole/plask, klik ind under "Ordbog".

Side 6-7: Jeg fejer og henter vand**Tema: Pligter**

Alle i familien må hjælpe. Især på landet skal man skaffe stort set alt selv. Der findes ikke hjælpemidler eller halvfabrikata, så næsten alt laves fra bunden. Man har heller ikke elektricitet i de fleste huse.

Markarbejde

Moderen Grace dyrker blandt andet tobak. Hun har et stykke jord med tobaksplanter, hvor hun normalt høster nok til at skaffe cirka 3.000 kwacha årligt. 1 kwacha er cirka 4 danske øre, det vil sige 1 krone er lig 25 kwacha. Så 3.000 kwacha svarer til cirka 120 kroner. Moderen ejer også nogle papajatræer. Hver mandag, tirsdag og onsdag går hun til markedet og sælger papajaer.

Innocent har været med til at gøre marken klar. Den anden del af marken er til majs, som er basisføde for malawierne, ligesom kartofler er for danskere.

Moderen arbejder også nogle gange for andre. Især når der ikke længere er noget at høste og handle med fra hendes egne marker. Under sidste fødevarekrise (læs mere på side 26 i elevbogen), mens der stadig var arbejde at få, arbejdede hun i andres marker. For halvanden uges arbejde fik hun 500 kwacha.

Brændeindsamling

At samle brænde til madlavning er et andet større arbejde for familier på landet. De fleste laver mad over bål som Innocents familie. I disse landsbyer kan beboerne stadig finde brænde nok, men de må gå længere og længere for at samle det.

Fejning

Gårdspladsen uden for husene er familiens opholdsstue og arbejdsplads. Man er sjældent inde i husene i dagens løb. Huse bruges som regel mest til opbevaring og til at sove. Derfor fejer man omhyggeligt udenfor flere gange dagligt. Nogle steder laver man endda fine mønstre, for at pladsen foran husene skal se så fin ud som muligt.

Innocents storesøster, Mary, stryger tøj. Hun tager gløder fra bålet og kommer i strygejernet.

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Pligter").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaring af ordet "dunk".

Aktivitet: Interview om pligter

Klassetrin: Mundtligt 1. klasse og med noter 2.-3. klasse

Fag: Dansk

Trinmål: *Det talte sprog:* Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse; lytte aktivt. *Det skrevne sprog – skrive:* Skrive berettende; forholde sig skriftligt ved at skrive [noter]

Tidsforbrug: 1 lektion

Materialer: Interviewspørgsmål (kopiark 6), papir og blyanter til noter

Beskrivelse: Uddel interviewspørgsmålene (kopiark 6). Lad børnene interviewe hinanden om deres pligter to og to. På den måde får eleverne lært at stille spørgsmål og høre om andre måder at organisere tingene på end i deres eget hjem. Lad dem eventuelt skrive noter og bagefter fortælle klassen, hvad sidekammeraten hjælper til med derhjemme.

Aktivitet: Planters behov for vand

Fag: Natur/teknik

Trinmål: *Den nære omverden:* Sortere materialer efter enkle givne kriterier. *Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag. *Arbejds måder og tankegange:* Stille enkle spørgsmål og forudsige forløb ud fra iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser; udføre enkle forsøg og eksperimenter i klassen; beskrive enkle fænomener; formidle egne resultater

Tidsforbrug: 1-2 lektioner + opfølgning 1 uge og 3 uger efter: ½ lektion
Materialer: Tre urtepotter med jord og tre (ukrudts)planter, pap, pinde, tuscher, skema (kopiark 7)

Beskrivelse: Lad eleverne plante tre ens planter i små potter i klassen. Lav tre skilte, et til hver plante: 1. Ingen vand. 2. Vand med måde. 3. Meget vand. Eleverne laver et lille skema (eller uddel kopiark 7). På skemaet skriver eleverne, hvad deres skøn er for, hvordan det går planten. Efter en uge (og eventuelt igen efter tre uger) noteres resultatet. Hvordan gik det for planterne? Diskuter med eleverne behovet for vand til levende planter. Hvad sker der med den plante, som ikke vandes? Hvad med den, der får meget vand?

Aktivitet: Hinkeruden (læse-, stave- og matematik-øvelse)

Fag: Dansk, eventuelt matematik
Trinmål: *Dansk: Det skrevne sprog – læse:* Bruge forskellige elementære læsestrategier; [læsningen indøves og styrkes ved at kombinere fysisk handling med den intellektuelle læseproces]
Matematik: Arbejde med tal og algebra: Bestemme antal ved at anvende simpel hovedregning. *Matematik i anvendelse:* Kende til, hvordan tal kan forbindes med begivenheder i dagligdagen
Tidsforbrug: 15-20 minutter (når øvelsen er indarbejdet)
Materialer: Kridt til tegning på gulv/gård samt stort ark pap, plast eller voksdug; voksdugen er bedst til fornyelse af ordene ved gentagne øvelser

Beskrivelse: En stor firkant tegnes som en hinkerude på gulvet, ude i gården eller på et stort stykke pap eller plastik. Firkanten inddeles i 9-21 små firkanter (ca. 30 x 30 cm). I de enkelte firkanter skrives et ord fra den tekst, man arbejder med, for eksempel:

Innocent	vand	hånden	han
vanddunk	hovedet	piger	de
gør	henter	I	hun
bærer	har	dreng	en
børn	på	Chipiliro	mange

Skriv forskellige sætninger, og sig dem til eleverne efter tur:

- a. Innocent henter vand.
- b. Piger bærer vand på hovedet.
- c. Mange børn henter vand i vanddunke i hånden.

Eleverne skiftes til at hoppe sætningerne i hinkeruden. Gem hinkeruden, udskift ordene, og brug øvelsen igen med nye ord og sætninger. Find selv på flere sætninger. I 2.-3. klasse kan eleverne selv lave sætninger.

Edderkop-variant

Denne øvelse kan også bruges til at træne stavning, hvor man skriver forskellige bogstaver i de forskellige felter i tilfældig rækkefølge. Eleverne skiftes nu til at stave forskellige ord fra teksten. En elev siger et bogstav ad gangen, imens en anden elev tager såvel arme som hænder i brug. Eleven bevæger sig som en edderkop hen over felterne. Ved ordet f-l-o-d-h-e-s-t, eksempelvis, anbringer eleven først venstre fod i f, højre fod i l, højre hånd i o og venstre hånd i d. Eleven staver ordet højt. Så fortsættes, venstre fod i h, højre fod i e, højre hånd i s og venstre hånd i t.

Matematik

Denne øvelse kan også bruges i matematik, hvor man indskriver tal i de forskellige felter. Brug gerne tal fra materialet såsom børnenes alder i henholdsvis Neria og Innocents familie (se side 4 og 19 i elevbogen) → hvad er aldersforskellen på den yngste og den ældste? Antallet af liter, som Innocents familie bruger hver dag (80), og de liter, som Innocent bærer (5), og hans søster Chipiliro bærer (10) (se side 6-7 i elevbogen) → hvor mange gange skal Innocent gå til brønden for at hente 80 liter? Antallet af klassekammerater i klassen (se side 11 i elevbogen) → hvor mange elever mangler der, når timen går i gang?

Aktivitet: Vandspands-stafet

Fag: Idræt

Trinmål: *Kroppen og dens muligheder*: Udføre enkle former for løb; udføre simple balancer og krydsfunktioner. *Idrættens værdier*: Samarbejde med en eller flere om at lege

Tidsforbrug: ½ lektion, afhængig af hvor mange elever der er i klassen

Materialer: To spande

Beskrivelse: Stafetten leges udenfor. Stil eleverne op i to rækker. Første elev i hver række får en spand med (en smule) vand på hovedet. Det er tilladt at bruge hænderne til at støtte spanden med. Der tælles til tre, og de to elever begynder at gå så hurtigt, de kan med spandene på hovedet, cirka 20 meter til et fastlagt punkt. Her vender de om og går tilbage og giver spanden videre til næste i rækken. Man må gerne hjælpe hinanden med at få spanden anbragt. Det hold, som når først i mål og har spildt mindst vand, har vundet. Jo mindre eleverne er, jo mindre vand fyldes i spandene.

Side 8-9: PLASK

Tema: Hygiejne og skole

Hygiejne

Det er almindeligt, at man vasker sig hver dag over hele kroppen i varme lande. Selvom børnene, som man ser løbe og lege med bare tæer, kan se støvede og snavsede ud, så er hygiejnen generelt høj.

Børn bliver vasket i det offentlige rum, men fra børnene er cirka 10 år, går de i en rum, navnlig pigerne. Børns hår klippes ofte helt ned for at undgå lus. Når solen skinner meget, udtørre huden, og folk kan lide at se huden skinnende. Vaseline er noget af det billigste, man kan bruge, men nogle steder bruger man også planteolier til huden.

Folk i Malawi har kort, kruset hår. Hvis kvinderne vil have længere hår, snor de det og forlænger hårene med kunstigt hår eller lange bånd, nogle gange med perler på.

Skoleuniformer

Skoleuniformer har været skik og brug i de tidligere engelske kolonier som Malawi, helt tilbage fra dengang de fleste skoler var missionsskoler. Formålet med skoleuniformerne har været at undgå, at store sociale forskelle slog igennem, når børnene brugte deres eget tøj. Desuden er det nemt for voksne at se, hvilken skole børnene kommer fra. Realiteten er, at det for fattige børn har været svært at få råd til uniformer og lukkede sko, som også blev krævet tidligere. Mange skoleuniformer har derfor været brugt igen og igen, og de sociale forskelle har så vist sig i skoleuniformernes pasform og grad af slid. Nu har Malawi og andre afrikanske lande stoppet uniformskravet i grundskolen. Kravet afholdt nemlig en del børn fra overhovedet at starte i skole på grund af fattigdom. De fleste skoler – fra 8. klasse, 'Secondary School' – bruger stadig uniformer.

Skolevej og skolegang

Det er almindeligt, at børn går mange kilometer til og fra skole. Innocent bruger cirka 25 minutter hver vej til skole. Man forsøger at bygge grundskoler over hele landet nu, så de fleste børn har under 10 km at gå hver vej.

De fleste skoler har ingen pedel eller praktisk person ansat. Det vil sige, det er børnene og lærerne, som skal sørge for skolens vedligeholdelse – og ofte indkaldes forældrene, når der skal bygges eller repareres. Mange skoler er bygget af forældrene mod, at regeringen så har lovet at betale for en lærer.

Fejning af skolegården har det formål at holde pladsen om skolen pæn og nydelig at se på. På mange skoler laver eleverne mønstre, når der skal komme fine besøgende, for eksempel en minister eller embedsmand. Fejning er også et yndet afstraffelsesmiddel. Derudover får man også ofte eleverne til at hente vand til vanding af skolens planter, vande eller luge skolens have eller måske lærerens egen have.

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Hygiejne, sundhed og sygdom").

Samtale: Hygiejne

Sammenligning med Danmark

Hvor tit går eleverne i bad?

Vasker de sig i koldt vand?

Hvorfor bliver Innocent smurt ind i vaseline? Bliver eleverne smurt ind i noget?

Hjælper elevernes forældre dem med at vaske sig?

Hvem hjælper mindre søskende?

Samtale: Skoleuniformer

Temaet for opslaget

Bed eleverne nævne fordele og ulemper ved at have skoleuniform.

Hvorfor bruger man uniformer i spejderorganisationer? Til sport?

Nævn andre steder, hvor man bruger ens tøj/uniformer.

Hvad med brugen af kasketter, tørklæder, bestemt slags mærke- eller gruppetøj, f.eks. hængebukser, hiphop eller modetøj?

Diskuter, hvorfor nogle vælger at klæde sig ens, og hvorfor nogle selv syer eller kombinerer tøjet forskelligt/individuel?

Hvad viser tøjet om en person?

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "skoleuniform" og "vaseline".

Aktivitet: Måling af skolevej

Fag: Matematik, natur/teknik

Trinmål: *Matematik: Arbejde med tal og algebra:* Bestemme antal ved at anvende simpel hovedregning, tælle materialer, lommeregner og skriftlige notater. *Arbejde med geometri:* Tale om dagligdags ting med udgangspunkt i beliggenhed; arbejde med enkel måling af afstand. *Matematik i anvendelse:* Kende til, hvordan tal kan forbindes med begivenheder i dagligdagen

Natur/teknik: Arbejds måder og tankegange: Indsamle, ordne og kategorisere efter enkle iagttagelser

Tidsforbrug: Min. 15 minutter, med forarbejde af eleverne

Beskrivelse: Få eleverne til at tælle deres egen skolevej i skridt. Hvor mange skridt går eleverne på 10 m?

Lav en oversigt på tavlen, så I kan se, hvor mange skridt I hver især skal gå frem og tilbage til skole. Hvis eleverne bor længere væk end i gåafstand, kan de få deres forældre til at måle, hvor langt der er fra deres hjem til skolen.

Hvor mange km tror I, Innocent går hver dag? Hvor mange går eleverne selv?

Hvorfor går de fleste børn i Danmark i dag ikke så langt som Innocent?

Hvilken betydning har det for eleverne, at de fleste ikke går så langt?

Hvor mange skridt går hele klassen tilsammen hver dag? Lav regnestykker på tavlen.

Er der nogen af eleverne, som går længere end Innocent?

Side 10-11: 105 klassekammerater

Tema: Skolegang

Børnene møder klokken 7.00 for at feje udenfor i gården og inde i klasseværelserne. Klokken 7.30 ringer skoleklokken (se billede på side 10 i elevbogen), og der er samling i skolegården.

Børnene stimler klassevis hen i lige rækker. Lærerne fra skolen stiller sig omkring børnene, så de, der kommer for sent, ikke kan forstyrre. En lærer stiller sig forrest og styrer dagens morgensamling. Han siger: "Good morning, children" – og eleverne svarer: "Good morning, teacher." Dernæst er der ofte lidt morgengymnastik eller snarere eksercits: Børnene marcherer med strakte arme, de stopper, står på række, hopper eller drejer i samlet flok: "Arms up," "arms down," og så skal eleverne sætte deres tøj ordentligt. Morgensamlingen slutter med, at alle synger nationalsangen, "God Bless Malawi". Eleverne marcherer ind i klasserne i rækker.

Mødetimer for skolens klasser:

Klasse hedder 'Standard'

S1 og S2 møder klokken 7.30-11

S3 og S4 møder klokken 7.30-12

S5 møder klokken 7.30-12.30

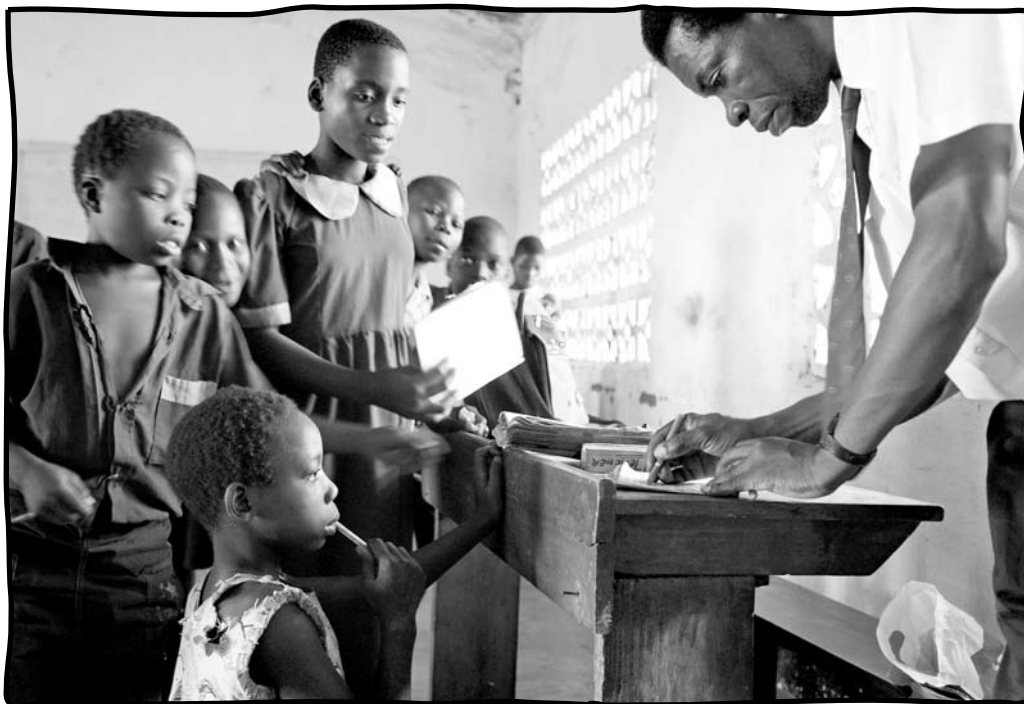
Skolen har ikke flere klasser, men normalt har en grundskole syv klasser, før eleverne fortsætter i 'Secondary School'.

Man starter i skole som 6-årig og rykker så et trin op hvert år eller efter en test. Som regel er der mange i skole, men under fødevaremanglen var fremmødet lavt, fordi børnene bliver trætte, når de ikke får mad nok.

Innocent er kun 8 år. Alligevel går han allerede i 4. klasse, og han har bestået alle sine test. Mange af hans klassekammerater er 10, 11 og 12 år.

Undervisningsform

Undervisningen foregår ved, at læreren spørger, og eleverne svarer. Det meste af tiden går med at skrive opgaver af fra tavlen til kladdehæftet, for der er ikke undervisningsbøger til alle. Eleverne skal egentlig købe egne bøger, men mange har ikke råd, og der er ikke mange bøger at købe. Derfor må man dele og lære udenad. Børnene skal dog selv sørge for kladdehæfter og kuglepenne, og der betales også et mindre beløb på 50 kwacha om året til skolens vedligeholdelse og en postboks, som også benyttes af folk privat. 'Secondary School' koster 1.500 kwacha i kvartalet.

Eleverne knæler for læreren, hvis han sidder ved katederet, og de gerne vil have rettet deres opgave.

Hør børnene synge nationalsangen på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "I skole"). Kan eleverne synge den danske nationalsang? Se flere billeder fra Malawi, og få eleverne til at lave deres egen plakate (klik ind under "Lav din egen plakate" → "Skole").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "milliliter", "liter", "nationalsang".

Aktivitet: Hvor meget fylder vand?

Klassetrin: 2.-3. klasse

Fag: Natur/teknik

Trinmål: *Den nære omverden:* Sortere materialer efter enkle givne kriterier.
Arbejds måder og tankegange: Forudsige forløb ud fra iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser; udføre enkle forsøg og eksperimenter i klassen; beskrive enkle fænomener; formidle egne resultater

Tidsforbrug: 1-2 lektioner

Materialer: Deciliter-måleglas, 1 litermål samt en vandspand og forskellige beholdere, vand, skema (kopiark 8)

Beskrivelse: Eleverne skal undersøge, hvor meget vand fylder. Først forudsiger eleverne, hvor meget vand der kan være i de forskellige beholdere. Dernæst måler de op. Lad eleverne skrive ned på et ark papir (eller kopiark 8) for hver beholder.
Eleverne afprøver, hvor mange deciliter der går på en liter. Afprøv, hvor mange liter vand der går til en spand eller flere forskellige spande. Man kan samle diverse beholdere og opøve elevernes evne til at kunne bedømme, hvad vand fylder, og hvor stor en beholder egentlig er.

Aktivitet: En skoletime i Malawi

Fag: Tværfagligt forløb (dansk, idræt)
Trinmål: Bruge talesproget i samtale og samarbejde; udtrykke sig i dramatisk form; samarbejde med en eller flere om at lege
Tidsforbrug: Fra en time til en hel dag
Materialer: Den danske nationalsang ("Der er et yndigt land"), malawiske fraser (kopiark 9), tørrede, ristede majs-korn og eventuelt andre malawiske retter (se www.drk.dk/skole/plask)

Beskrivelse: Organiser en dag, hvor klassen afprøver, hvordan det er at gå i skole i Malawi. Bed eventuelt eleverne møde i hvide bluser og mørke bukser/nederdele.
Lad eleverne stå på række ude i gården, marchere, eksercere og synge den danske nationalsang. Understreg over for eleverne, at nu skal de overholde disciplinen, som den er i Malawi.
Gå ind i klassen, hvor alle stole og borde er fjernet. Nogle bænke fra gymnastiksalen er sat ind i stedet. Børnene står ret ved bænkene, sætter sig ned på kommando.
Alle børnene hilser på læreren i kor. "Godmorgen børn," "Godmorgen hr. eller fr. lærer." Brug titler og efternavne ved hvert svar.
Når man skal tale, rækker man hånden op og venter, og man sidder med ret ryg. Man knæler, når man får ordet. Man kan lade eleverne lære vers udenad, gentage alt i kor.
Lær eleverne at tælle til ti på chichewa. Lær at sige nogle sætninger på chichewa (se kopiark 9).
Lær at hilse på hinanden (se mere på www.drk.dk/skole/plask under "Håndtryk").
Server eventuelt ristede majs-korn til frokost. Leg de samme lege som Innocent og Neria i frikvarteret.

Få flere ideer på www.globalskole.dk

Mange elever har ristede majs-korn med som frokost.

Efter brønden er bygget, har Neria fået lidt mere tid til at lege med sine veninder.

Side 12-13: Min bedste ven

Tema: Venner og fremtidsdrømme

Det er almindeligt, at drenge og voksne mænd går med hinanden i hånden. Men det er ualmindeligt at se en mand og en kvinde gå med hinanden i hånden; det ses kun i de større byer og efter stærk påvirkning fra amerikanske og europæiske film. Det samme kan ses i forhold til kys, hvor det ikke er almindeligt og traditionelt at kysse på munden.

Man er altid sammen med familie eller venner. Det er ualmindeligt at ønske at lave noget alene. Der er heller ikke mange muligheder for at være alene. Børn sover normalt sammen, ingen har eget værelse, og 'privatliv' er ikke et begreb, som bruges.

Fremtidsdrømme

Der er desværre ikke så store chancer for, at Innocents ven, Dinala, kan blive læge (se tal for skolegang i kapitel 3). Det kræver stor opbakning fra forældre, og kun ganske få fattige børn, som vinder stipendier, har reelt en mulighed for en akademisk karriere. Det er mere realistisk, at Innocent kan få arbejde på et kontor. Det kræver, at han gennemfører grundskolen og de første to år af 'Secondary School'. Han skal bestå prøven efter andet år, hvor mange falder fra, enten fordi de ikke består, eller simpelt hen fordi forældrene ikke har råd til at lade dem fortsætte. Der er chancer for at få job efter så forholdsvis lang skolegang, for eksempel inden for det offentlige.

Drengenes drøm om at blive ved med at være ungkarl holder nok kun nogle år. Få malawiere lever alene i modsætning til i Danmark. Det er normalt at få sig én eller flere koner, ligesom alle mænd gerne vil have børn. Derimod er det ikke sikkert, det bliver et officielt ægteskab. Mange flytter sammen i et traditionelt ægteskab efter en familieaftale, hvor kirke eller regeringsrepræsentant ikke behøver at være involveret.

Hør Innocent og Dinala synge "Owawa u batchala", der betyder, at det ikke er godt at bo alene på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Innocent og Dinala synger"). Se flere billeder fra Malawi, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Venner og fremtidsdrømme").

Samtale: Venskab

Temaet for opslaget

Hvad er en rigtig ven?

Hvor mange venner kan man have?

Hvordan optræder en ven, hvis man bliver drillet?

Kan drenge og piger godt være venner?

Samtale: Fremtidsdrømme

Temaet for opslaget og Sammenligning med Danmark

Hvad vil I gerne være, når I bliver voksne?

Hvad skal der til for at blive det, du/I gerne vil?

Hvorfor kan man ikke altid blive lige det, man vil?

Hvilke forskelle er der for børn i Malawi og i Danmark, når vi snakker om fremtiden?

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaring af ordet "majsgrød".

Aktivitet: Plakat om venskab

Fag: Dansk

Trinmål: *Det skrevne sprog – skrive:* Skrive enkle tekster; navngive dokument, skrive overskrift og skrive brødtekst; skrive på computer. *Sprog, litteratur, kommunikation:* Bruge sproget som formidling af viden; kende enkle sproglige virkemidler; udtrykke sig i enkle produktioner med billeder og tekst

Tidsforbrug: 1-2 lektioner

Materialer: Computere, net-adgang, www.drk.dk/skole/plask

Beskrivelse: Indled med en fælles brainstorm over, hvad "En god ven" er. Sammen med eleverne eller individuelt kan man arbejde sig frem til et "slogan", som kan skrives på plakaten. Få eleverne til at vælge et af billederne under "Venner og fremtidsdrømme" eller "Leg og legetøj" og sætte teksten op. Der er plads til både overskrift og brødtekst.

Side 14-15: Sådan laver vi bolde

Tema: Lege og legetøj

Mange børn i Afrika laver selv deres eget legetøj. I elevbogen på side 15 er der billeder af nogle af de lege, vi så børnene lege i den sparsomme fritid, de havde, når dagens pligter var overstået.

Se flere billeder af legetøj på www.drk.dk/skole/plask, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Leg og legetøj").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "bomuldskvaste", "fibre", "hakke" og "sisalplante".

Aktivitet: Lege fra Afrika

Fag: Tværfagligt forløb (idræt, dansk)

Trinmål: Udføre enkle former for løb, udføre simple balancer og krydsfunktioner; samarbejde med en eller flere om at lege; bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse

Tidsforbrug: Afhænger af, hvor mange lege I vil prøve

Materialer: Se under de enkelte lege

Beskrivelse: Afprøv nogle af de afrikanske lege – som også kan være kendte herhjemme. Eleverne giver enkeltvis legene point ved at stille sig på en kridtlinje på gulvet, hvor tallene 1-5 er skrevet ind. Mens eleverne står på pointene, spørger læreren enkelte elever om deres begrundelse for at give netop disse point. Børnene skal måske have hjælp til at komme frem til, hvad en god leg er, og hvad den betyder for samvær.

Forskellige lege fra forskellige lande kan findes følgende steder: www.globalskole.dk. Klik ind under "Elevmaterialer" → "Leg". Her ligger flere afrikanske lege. Denne leg så vi Innocents storesøster lege med sine veninder:

Kaste sten

I skal bruge 12 eller flere sten (1-2 cm i diameter) og en lidt større sten. Tegn en cirkel med cirka 10 cm i diameter. Anbring stenene midt i cirklen. Den, der starter, skal kaste den store sten op i luften med én hånd, derefter tage nogle af stenene ud af cirklen med den samme hånd og endelig fange den store sten i hånden igen, inden den rører jorden. Alt sammen skal foretages med samme hånd.

Stenen kastes op igen. De sten, der før blev taget ud af cirklen, lægges tilbage igen, idet der efterlades én uden for cirklen. Den store sten gribes igen, stadig med samme hånd. Hvis det lykkes, er stenen uden for cirklen erobret.

Fortsæt, indtil der ikke er flere sten, eller indtil den kastede sten rammer jorden. I så fald er denne spiller ude, og næste kommer til – og så videre til der ikke er flere sten. Vinderen er den med flest erobrede sten.

På www.danmission.dk ligger der også flere afrikanske lege. Klik ind under "Ung" → "Verdenslege". Her er en rigtig god søgefunktion, hvor man kan finde lege og aktiviteter fra alverdens lande. Der er ingen lege fra Malawi, men vi har inkluderet tre fra Tanzania:

Kaman degen

Alle sidder i en rundkreds på alle fire (som et hulepindsvin). Legen handler om et hulepindsvin fra Tanzania, der en dag bestemte sig for, at det ville lære at flyve. Det gik ud foran sin hule og satte sig og prøvede, om det kunne flyve. Hulepindsvinet sagde "kaman degen", som betyder "som fuglen", og det talte til tre – moja, mbili, tatu. Ham/hende, der leder legen, starter med at gøre bevægelserne og sige ordene – resten af gruppen efterligner:

Kaman degen degen degen de! (Bevægelse: Bøjer op og ned i armene for hvert "degen").
Alle gentager.

Kaman degen degen degen de! (Bevægelse: Bøjer op og ned i armene for hvert "degen").
Alle gentager.

Moja! (Bevægelse: Hoved rejses).
Alle gentager.

Mbili! (Bevægelse: Hænderne og overkroppen løftes).
Alle gentager.

Tatu! (Bevægelse: Basker med hænderne som en fugl, løfter sig en lille smule, men falder hurtigt ned igen – gerne lidt dramatisk. Sidste gang lykkes det dog: Man basker, kommer helt op i stående stilling og flyver lidt rundt).

Første gang gøres det hele med normal stemme.

Anden gang med en helt anden stemme (dyb eller høj).

Tredje gang med temmelig kraftig stemme.

Fjerde gang ganske svagt.

Femte gang så skriges så højt og voldsomt, som det er muligt.

Mellem hvert forsøg forklares, at hulepindsvinet bestemmer sig for at gøre et nyt forsøg, dog på en lidt anden måde.

Klip karameller ned

Der bindes snor i en masse karameller, og disse bindes så igen op på en anden snor, spændt ud mellem to punkter. Deltageren får nu bind for øjnene og en saks i hånden og skal så i tre forsøg prøve at få klippet en karamel ned til sig selv.

Lege med plastikfodbold

Fodbolde laves af gamle plastikposer, der krølles hårdt sammen til en kugle og omvindes med sisal (høstbindergarn). På en lille bane spiller man fodbold to og to mod hinanden. Afhængig af alder kan man tildele børnene handicaps. Det kan være sammenbundne ben til de mindre børn, mens de større børn kan få udleveret briller fremstillet af æggebakker, så de får indsnævret syn.

Med lidt mindre bolde kan man kaste til måls i stedet. Mal for eksempel en krokodille på bølgepap, og klip huller, som bolden skal kastes igennem.

Aktivitet: Lav jeres eget legetøj

Fag: Tværfagligt forløb (dansk, billedkunst)
Trinmål: Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse; eksperimentere med enkle teknikker, materialer og værktøjer
Tidsforbrug: Fra en dag til en uge
Materialer: Se under det enkelte legetøj

Beskrivelse: Eleverne vælger sig ind på forskellige værkstedsaktiviteter. Her er et udpluk, udvalgt i forhold til det legetøj, vi så børnene fremstille i Malawi. Men udvid gerne med andre ideer såsom dukker og drager.

- Bolde: Se beskrivelse på den foregående side. Man kan bruge sokker, plastikposer, klude og snor.
- Ståltrådsbiler og cykler: Se beskrivelse på www.globalskole.dk. Søg under "Leg". I kan bruge genbrugsmaterialer som ståltråd, træ, bast og diverse kulørte bånd til pynt. I Malawi havde drengene pyntet dem med græs og blade.
- Snore til højdespring eller sjipling: Få fat i nogle gamle cykeldæk, og spræt dem op i tynde strimler. Binds sammen til den ønskede længde.
- Slangebøsse: Sæt en bred elastik på en Y-formet pind. Som skyts kan I bruge en papirstrimmel på 20 x 3 cm, som foldes og tapes i enderne, så man får 'papirkramper' på 1 x 3 cm. Som mål kan I bruge plakater eller billeder af dyr, eventuelt med påmalede skydeskiver.

Ideer til lege fra Malawi og landene omkring samt produktion af diverse spil eller legetøj kan man få inspiration til fra *Alverdens ting: idebog for store og små* af Wonja Eirin Pettersen, Folkekirkens Nødhjælp, 1991. Med billeder, mønster-ark, materialeoversigt og vejledning fortæller bogen, hvordan børn rundt om i verden laver blomsterkranse, drager, korkslanger, ståltrådsbiler, bolde, billeder, dukker, stoftryk osv.

www.shagembe.dk

Et overvældende, lidt uoverskueligt site, hvor man både kan melde sig til kursus i legetøjsproduktion, bestille foredrag og afrikansk dansegruppe, se udstillinger og meget mere.

Du kan også finde opskrifter på hjemmelavet legetøj: Klik ind under "Genbrugslegetøj". Scroll lidt længere ned og find linket "INSTRUKTIONSTEGNINGER til LEGETØJS-VÆRKSTED fra kompendium om ULANDS- & GENBRUG-LEGETØJ". Klik på "kompendium". Her skal du igen scrolle ned og finde kapitel 17, der indeholder en lang række opskrifter (trillebånd, bolde, klatredukke og snurretoppe).

Supplerende: Film om leg og legetøj

Man kan få god inspiration fra filmene *Small faces* af Mette Mailand, Easy Film og DR. Der er i alt ti film om børns egen produktion af og leg med legetøj forskellige steder i verden. Blandt andet rummer serien film fra Zambia, Guatemala, Mocambique og Cuba. Filmene giver gode oplæg til at snakke om børns liv forskellige steder i verden, og de forskellige og ens måder, børn leger på, og det legetøj, de fremstiller og anvender.

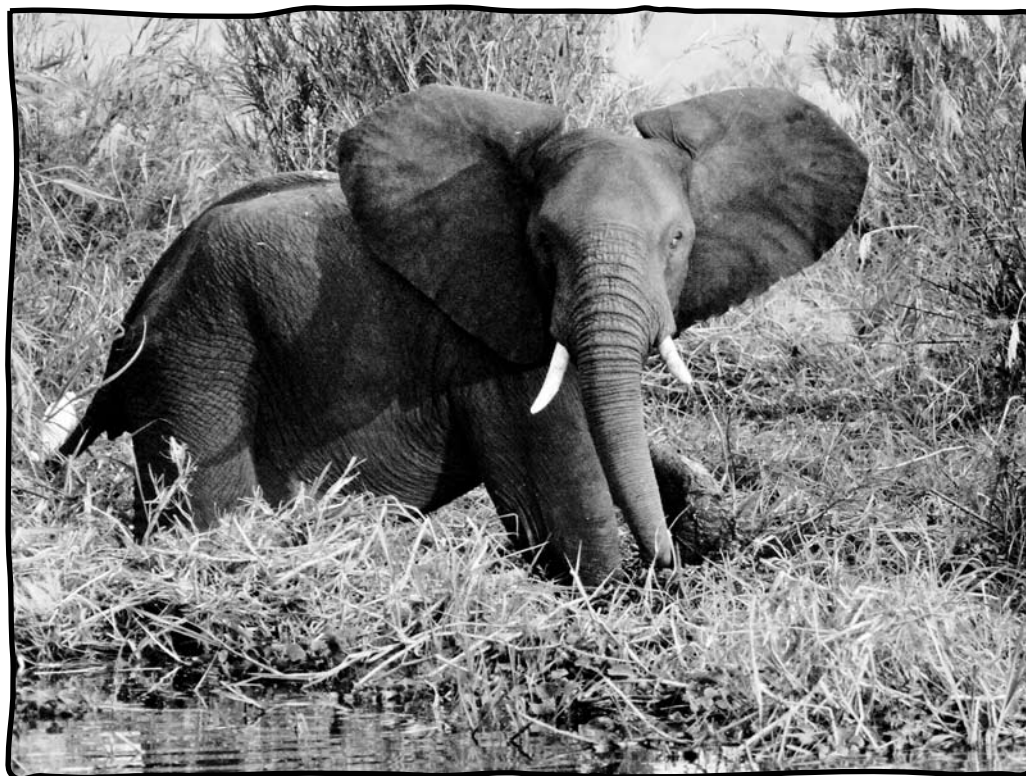
På www.emu.dk kan du se filmene, hvis du har et UNI-server-abonnement. Skriv "Small faces" i søgefeltet.

Side 16-17: Hvorfor gaber flodhesten så højt?

Tema: Dyr i Malawi

Mange af de vilde dyr i Afrika, som vi europæere oplever som storslåede og fantastiske (f.eks. løver og leoparder), er i dag stærkt trængte, og de fleste afrikanere har aldrig set dem, blandt andet fordi det kræver en bil at køre i dyreparkerne. Selvom store områder er udlagt til dyrereservater, hvor dyrene beskyttes, er krybskytteri og ørkenspredning samt stigende pres på dyrkbare jorder med til at reducere de vilde dyrs antal og arter. Mange af de større dyr som elefanter, hjorteflokke og flodheste holder sig ikke til dyreparkerne og ødelægger bøndernes marker og fiskenet. Det kan være svært at skulle passe på dyrene, når man selv har svært ved at skaffe føden.

Hør dyreløde, og se flere dyrebilleder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "Malawis vilde dyr"). Få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Dyr i Malawi").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaring af ordet "malariamyg".

Aktivitet: Malawis dyr

Fag: Natur/teknik

Trinmål: *Den fjerne omverden:* Kende dyr fra forskellige naturområder

Tidsforbrug: 1-2 lektioner

Materialer: Papir, bøger om dyr eller it-adgang til for eksempel www.verdensdyr.dk, hvor der er mange lettilgængelige informationer og billeder, papir, farver

Beskrivelse: Lad børnene vælge hver et eller flere dyr fra billedserien på side 16-17 i elevbogen. Bed dem lave en tegning af dyret og hver især beskrive deres dyr.

Eleverne kan optræne deres hukommelse og viden om dyr på forskellige måder:

1. Lad eleverne skrive en seddel hver med tre oplysninger om deres dyr. Læg sedlerne i en skål. Lad eleverne efter tur trække en seddel og se, om de kan gætte, hvilket dyr der beskrives.
2. Lad en elev give oplysninger mundtligt om dyret uden at nævne navnet: x er langt, x er farligt, x er mørkebrunt osv. Eleven bliver ved, indtil der gættes rigtigt.

Side 18-19: Neria lærer lillesøster at bære vand

Tema: Familie og vand

Neria bor sammen med sin mor, Esnat, søster Fasileni og to yngre brødre, Awali og Chipiliro. Nerias bedstemor bor i et hus lige bagved, og til højre bor bedstemoderens søster og mand.

Faderen døde for fire år siden. Han var i marken, hvor han skar sig i foden. Han døde sandsynligvis af blodforgiftning.

Overtro

Mellem den førstefødte datter Idesi, som nu har forladt hjemmet, og Neria, har Esnat mistet fem børn. Esnat tror selv, at de er døde, fordi familien var blevet forbandet.

Alle fem døde omkring etårsalderen. Hun besluttede at besøge en medicinmand, som fortalte dem, at de var blevet forbandet af nogle naboer, der havde været misundelige. Medicinmanden ophævede forbandelsen ved at smøre noget medicin på døren og taget for at forhindre heksene i at komme ind i huset, og noget andet blev lagt i hvert hjørne af deres grund. Derefter fik hun Neria, som overlevede ligesom de efterfølgende børn.

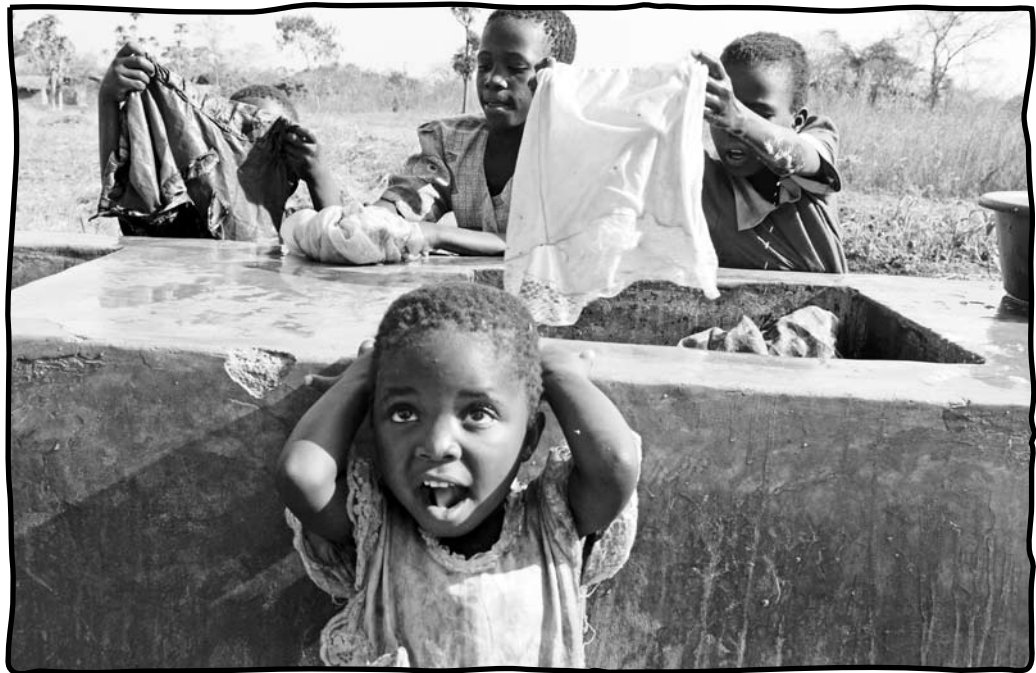
Generelt er der meget overtro i Malawi. Livet er hårdt, og der sker mange ting, man ikke kan forklare. Det generelle oplysningsniveau er lavt, og mangel på viden betyder alle steder, at folk tror på, hvad folk med autoritet fortæller. Mange medicinmænd og hekse har imidlertid en stor viden om planter og sund fornuft, som kloge mænd og koner i Danmark i gamle dage.

Pigers pligter

Det er almindeligt, at der er stor forskel på, hvilke pligter piger og drenge har i hjemmet. Flere piger end drenge holdes hjemme fra skole, fordi de skal hjælpe mere til.

Når Neria og Fasileni har hentet vand – der skal pumpes 60 gange for at fylde Fasilenis dunk – så fejer Neria og samler asken sammen. Hvis de havde haft et toilet, ville de have brugt den til at lægge omkring hullet for at holde fluerne væk. Asken kan også bruges til at vaske op med. I gamle dage, da der ikke var noget salt, blev asken også brugt som salt. I deres familie bruger man bushen til toiletbesøg.

Klokken 6.00 laver Neria som de fleste andre piger størstedelen af morgenarbejdet. Moderen og broderen går i marken. Når Neria er færdig og har kogt vand, går hun ud til moderen og broderen for at sige, at de nu kan bade.

Man vasker tit tøj ved vandstederne.

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Pligter").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaring af ordet "lerklinet".

Aktivitet: Vandforbrug

Klassetrin: 2.-3. klasse

Fag: Natur/teknik, matematik

Trinmål: *Natur/teknik: Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag; fortælle om, hvordan samfundet håndterer nødvendige ressourcer, herunder vand. *Arbejds måder og tankegange:* Indsamle, ordne og kategorisere efter enkle iagttagelser; formidle egne resultater og erfaringer *Matematik: Arbejde med tal og algebra:* Bestemme antal ved at anvende simpel hovedregning, tælle materialer, lommeregner og skriftlige notater. *Matematik i anvendelse:* Kende til, hvordan tal kan forbindes med begivenheder i dagligdagen; indsamle og ordne ting efter antal; behandle data

Tidsforbrug: Hjemmearbejde plus min. en lektion til opfølgning og diskussion om vandforbrug

Materialer: Papir og blyant

Beskrivelse: Få eleverne til at gætte på, hvor meget vand deres egen familie bruger pr. dag. Skriv det ned.

Eleverne laver dernæst et forsøg hjemme med hjælp fra forældrene.

Læg en skriveblok og blyant ved vandhanerne i huset. Hver gang de tapper vand, anslår de, hvor mange liter der tappes. Få dem eventuelt til at måle med et litermål. Skriv ned, hvor mange liter der bruges, og til

hvad. Husk vand til bruser og i toilettet (gammelt toilet bruger 12 liter pr. udskylning, sparetoilet bruger fire liter ved lille skyl og seks liter ved stort skyl). (Kilde: *Vand og MiljøGruppen ApS*).

Næste dag sammenligner børnene deres tal. Hvad har man brugt vand til derhjemme? Hvordan passer tallene med det anslåede?

Diskuter, hvor man kan spare på vandet. Lav eventuelt en liste på tavlen. Sammenlign med vandforbruget på 80 liter for Innocents familie pr. dag. Hvor meget tror I, vi ville bruge pr. familie, hvis vi skulle hente det i spande en halv kilometer væk?

Hver dansker brugte i gennemsnit 130 liter vand pr. person pr. dag. (Kilde: *Dong energy 2010*)

Se flere ideer til vandøvelser på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Tema" → "Sundhed og sygdom" → "Vand" → "Forløb til indskoling om Uganda").

Aktivitet: Vands fordampning

Fag: Natur/teknik

Trinmål: *Den nære omverden*: Demonstrere ændringer af stoffer og materialer. *Arbejds måder og tankegange*: Stille enkle spørgsmål og forudsige forløb ud fra iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser; udføre enkle forsøg i klassen

Tidsforbrug: 2 x 15 minutter med en uges mellemrum

Materialer: Tre glas med vand, skema (kopiark 10)

Beskrivelse: Fyld vand i tre glas. Sæt et mærke, hvor vandet går til. Stil det ene glas et varmt sted, for eksempel i en vindueskarm. Stil det andet koldt, for eksempel i køleskabet. Stil det tredje glas et mørkt sted, for eksempel i et skab. Uddel skemaet (kopiark 10) til eleverne, og få eleverne til at forudsige, hvad der sker med vandet i de tre glas. Se til glassene efter en uge. Hvad er der sket?

Se også aktiviteten "Interview om pligter" på side 27.

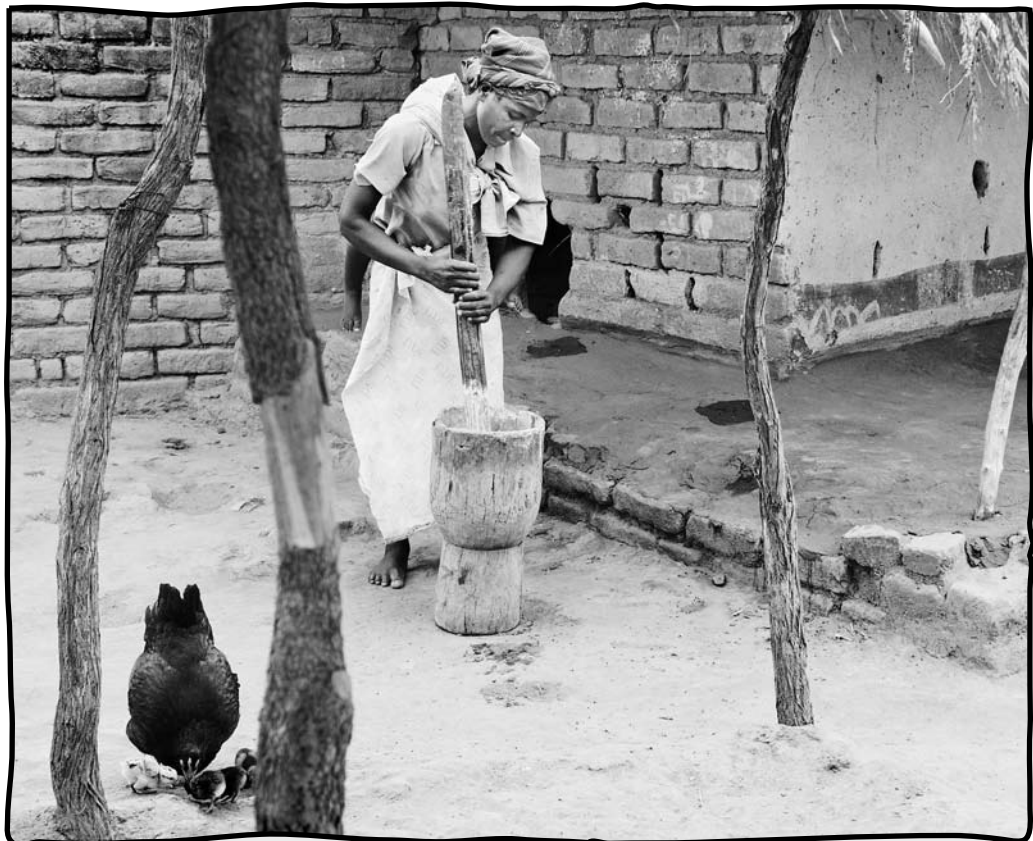
Side 20-21: Mad over bål

Tema: Levevilkår og mad

Nerias familie bor i et lille hus. Familien har kun få ejendele. I huset står der to flyttekasser med tøj og en lampe. Huset er 3 x 3,5 meter. I det store rum sover alle børnene på en sivmåtte under samme tæppe.

Der er en lille hytte overfor, en slags køkkenhytte, hvor mad og ejendele opbevares. Det er lerklinede hytter med sivtag, som skal fornyes hvert år. Der er også et lille siv-aflukke, hvor de bader.

Moderen Esnat fortæller om sit liv: "Det er hårdt. Jeg samler brænde. Går på markedet. Her sælger jeg brænde. Jeg kan sælge for 100-150 kwacha. For pengene køber jeg salt, olie og nogle gange sukker. Men vi har stort set aldrig råd til sukker. Jeg går derned to gange om ugen, onsdag og lørdag. Men jeg kom ikke på markedet i går. Jeg var for træt. Men i onsdags var jeg der. Jeg tjente 100 kwacha. Og jeg købte sæbe, så jeg kunne vaske Nerias kjole (den, hun har på på billederne)."

Innocents mor støder majs i en stor morter.

Mad

Majs er basismad. De dyrker den selv. De samler majsen og opbevarer den i den lille jordhytte. Når de skal spise den, pilles de tørre blade af – de er gode til optændering.

Majskernerne bliver tørret i solen eller indenfor, og bagefter skal familien hen til møllen, hvor de får malet kernerne til mel. Mange kvinder bruger stadig den traditionelle metode, hvor de støder majs selv i en morter i træ (se billedet).

Majsgrød laves af majs mel, vand og lidt salt. Til morgenmad spises den lidt tynd, og hvis man har, kan man få sukker på. Til frokost og aftensmad er grøden fast, og den kan formes til en lille bolle med den ene hånd. Man kan presse et lille hul i og fylde den med 'relish', en grønsagsblanding (se www.drk.dk/skole/plask for en opskrift på relish). Nogle gange serveres der bønner, fisk, hårdkogte æg eller insekter til. Det er sjældent, at de får andet kød.

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask og få eleverne til at lave deres egen plakate (klik ind under "Lav din egen plakate" → "Mad og sult").

Samtale: Mad

Temaet for opslaget

Er der nogen, der har prøvet at være i telt og lave mad over bål? Diskuter vanskelighederne og glæderne ved at lave mad på den måde.

Hvad skal man helst spise hver dag?

Sammenligning med Danmark

Hvad er forskellen mellem dansk morgenmad og Nerias families morgenmad?

Hvad spiser eleverne til morgenmad?

Hvor meget af maden har de selv forberedt? Hvor meget henter de frem fra køleskabet?

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "blik", "mangofrugt" og "matemefrugt".

Aktivitet: Madvaner og vores ejendele

Fag: Natur/teknik, dansk

Trinmål: *Natur/teknik: Den nære omverden:* Give eksempler på forhold, der har betydning for deres egen sundhed, herunder mad. *Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag. Arbejds måder og tankegange: Stille enkle spørgsmål og forudsige forløb ud fra iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser

Dansk: Det talte sprog: Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse

Tidsforbrug: Min. en lektion

Materialer: Tavle, billeder af madvarer

Beskrivelse: 1. Madvaner: Lad eleverne remse op, hvor mange forskellige ting de spiser på en almindelig dag.

Lav dernæst en liste over, hvad Nerias familie spiser dagligt.

Hvor mange af de ting, som eleverne spiser, ville de selv kunne dyrke/indsamle?

Kig på billeder af varer på side 27 i elevbogen eller på www.drk.dk/skole/plask (klik under "Lav din egen plakat" → "Mad og sult").

Hvad laver man af varerne i Malawi?

Hvilken mad kender vi? Hvad er fremmed? Hvad er typisk dansk mad, og hvad kommer fra andre lande?

Hvorfor spiser man anderledes mad i Malawi end i Danmark?

Diskuter eventuelt klimaets betydning for maden. Er der forskel på vores mad fra sommer til vinter?

2. Vores ejendele: Lad eleverne lave en liste sammen på tavlen over ting, de mener, er helt nødvendige at have i et hus. Lad børnene krydse de ting af, som Nerias familie har.

Hvorfor er der så store forskelle på, hvad vi har, og hvad vi behøver?

Hvad er de danske elevers bedste ejendele?

Hvilke 10 ting skulle man tage med sig på en øde ø?

Aktivitet: Mad i skolekøkkenet

Klassetrin: 3. klasse

Fag: Tværfagligt forløb (hjemkundskab, dansk)

Trinmål: Få en oplevelse med en anden madkultur, herunder at få indsigt i måltidets sociale og kulturelle aspekter; sætte ord på sansemæssige oplevelser; vurdere retter ud fra sundheds- og smagskriterier; beskrive en anden madkultur; udtrykke sig i dramatisk form; bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse

Tidsforbrug: Min. 2 lektioner

Materialer: Afhænger af retten; se den enkelte opskrift: Klik ind på www.drk.dk/skole/plask og klik ind under "Madopskrifter"

Beskrivelse: Klik ind på www.drk.dk/skole/plask og find opskrifter på typiske malawiske retter. Vælg mellem grøntsagssovs, relish (bladsovs), majsgrød, stegt fisk, kylling og madpandekager. Server for eksempel maden til et forældremøde eller en klassefest.

Lad alle sidde på gulvet på puder, og server maden uden bestik:

Serveres maden med majsgrød eller madpandekager, kan disse fint bruges til at få sovs eller kød/fisk op med.

Lad eleverne gå rundt med skylleskåle med vand og et håndklæde, som forældrene og eleverne vasker hænder i, før man spiser. Det samme bagefter.

Rund lektionen af med en fælles diskussion af, om maden smager godt og er sund, hvordan det er at spise med hænderne osv. (se aktiviteten "Madvaner" på foregående side for flere spørgsmål).

Side 22-23: Synger og danser i kirken

Tema: Tro og kirkegang

Nerias kirke hedder Chikowa Evangelico Baptist Church. Kirken er af brændte mursten, men store dele af murene er bruset sammen. I det hele taget ser det ud, som om kirken kunne falde sammen hvert øjeblik. Bænkene er også af ler. Der er tolv bænke. Oppe for enden er et lille alter. Her står blomster, og der er lagt en dug på med et mønster af grønne og gule citroner.

Mændene og de større drenge sidder til højre i kirken. Kvinder, piger og små børn til venstre. Børnene tumler lidt ud og ind. Der ammes og hygges, samtidig med at man koncentrerer sig om gudstjenesten.

Musikken i kirken var tidligere næsten altid baseret på engelske salmer, men de lyder helt anderledes, fordi de synges rytmisk og med mange gentagelser. I dag findes der også mange afrikanske og lokale salmer.

Hør sang og musik fra gudstjenesten på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "Med Neria i kirke"). Få eleverne til at lave deres egen plakat med billeder fra gudstjenesten (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Tro og kirkegang").

Samtale: Tro og kirkegang

Temaet for opslaget

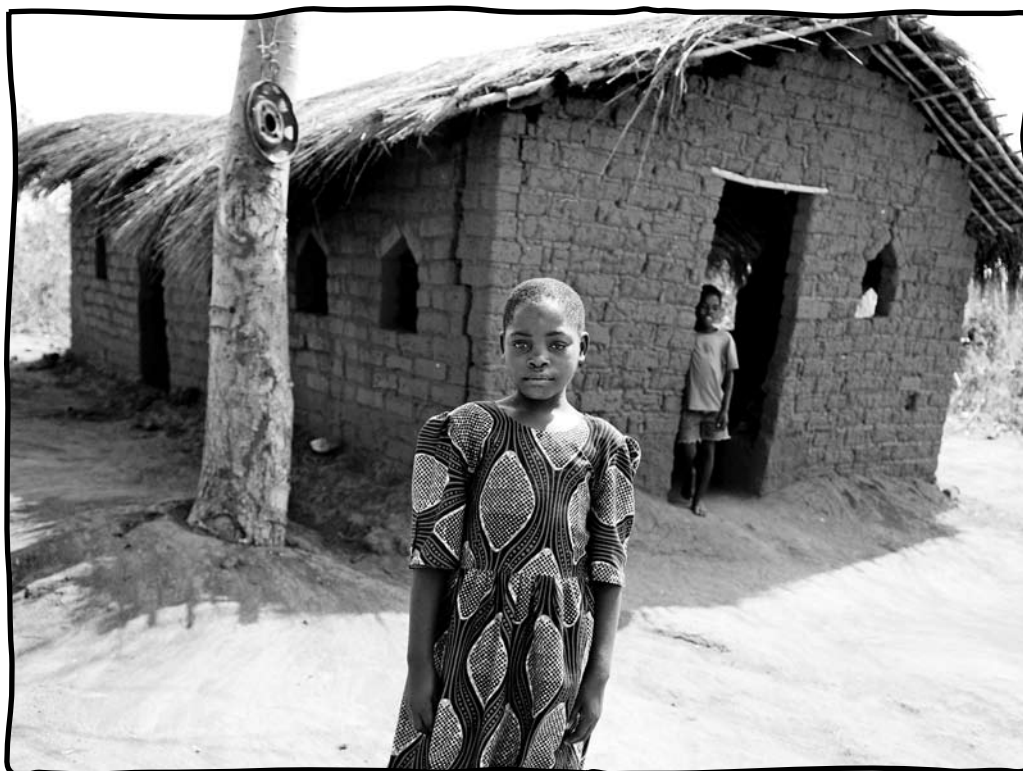
Bed eleverne fortælle hinanden to og to om en oplevelse, de har haft i en kirke, moské eller bedesal.

Fortæl dernæst til resten af klassen, hvad din kammerat har fortalt dig. Hvad gjorde størst indtryk? Hvad kunne han/hun lide?

Diskuter, hvordan eleverne oplever religiøse ceremonier, og hvilke forskelle der er.

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "alter", "diarré", "vandhul", "medicinmand" og "messe".

Neria: "Her er min kirke."

Aktivitet: Ritualer

Klassetrin: 2.-3. klasse

Fag: Tværfagligt forløb (dansk, kristendomskundskab, billedkunst)

Trinmål: Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse; finde information i forskellige medier; udtrykke sig i enkle produktioner med billeder; kende til eksempler på faglige begreber og religiøst sprog; samtale om og forholde sig til normer for samvær; udtrykke sig om sanseoplevelser; fremstille skitser på baggrund af iagttagelser

Tidsforbrug: 1-2 lektioner

Materialer: Find eventuelt billedserien fra Nerias kirke på www.drk.dk/skole/plask og afspil den for klassen, dansk salmebog, papir, farver, eventuelt Malawis skabelseshistorie (kopiark 11)

Beskrivelse: Lyt til sangen fra gudstjenesten i Malawi.

Syng en dansk salme, for eksempel "Op al de ting som Gud har gjort", "Nu titte til hinanden" eller en, børnene selv foreslår. Tal om, hvilke forskelle der er i musikken.

Bed børnene i små grupper finde frem til, hvordan en dansk gudstjeneste, en fredagsbøn i moskéen, en ceremoni i synagogen eller lignende fungerer.

Beskriv det for resten af klassen. Diskuter forskelle og ligheder mellem ritualerne.

Lad børnene tegne billeder fra ceremonierne i de danske ritualer, de kender, og lad dem tegne billeder fra Nerias kirke. Hvordan forestiller de sig, kirken ser ud udefra?

Brug eventuelt skabelsesmyten fra Malawi (kopiark 11). Læs den højt, og tal om, hvad der står i myten. Fortæl eventuelt eleverne skabelsesmyten fra den kristne bibel. Tal om forskelle og ligheder.

Side 24-25: Rent vand?

Tema: Vand og sundhed

Den nye brønd er kun to år gammel, men det er vigtigt, man passer godt på den. Hver måned giver brugerne 20 kwacha til formanden for vandkomiteen, der består af fem kvinder og fem mænd. De er trænet til at vedligeholde pumpen, og pengene går netop til vedligeholdelse og reservedele. Er der noget i vejen med pumpen, rejser en af komiteens medlemmer til Balaka og køber reservedele, og så reparerer de pumpen sammen. For syv måneder siden brød pumpen sammen, og de kunne ikke finde ud af, hvad der var galt. Men en person i Balaka kendte problemet og reparerede den.

Vigtigheden af rent vand

Et af de store problemer med drikkevand fra flodlejerne er, at folk ikke har brænde nok til at koge vandet først. Hvis vand skal koges rent, skal det koge i cirka 20 minutter, for at alle farlige bakterier dræbes.

I de sidste ti år er flere børn døde i Afrika på grund af diarré, end der i alt er mennesker døde i væbnede konflikter siden anden verdenskrig.

Hver dag dør omkring 6.000 børn af sygdomme, der opstår, fordi de ikke har adgang til rent drikkevand, har utilfredsstillende sanitære forhold og dårlig hygiejne. Mere end 250 millioner mennesker lider af sådanne sygdomme hvert år. Omtrent 884 millioner mennesker har ikke adgang til rent vand. (Kilde: WHO 2010) Forbedrede toiletforhold og kloaker kan reducere børnedødeligheden som følge af diarré med 32 procent. (Kilde: Ibis 2010)

Urent vand betyder blandt andet:

- Spredning af sygdomme som for eksempel tyfus og kolera
- Spredning af vandbårne sygdomme som guineaorm
- Voldsom diarré, der kan betyde døden for små børn

(Kilde: www.unicef.dk)

Malaria

Malariamyggen forårsager hvert år megen sygdom. Malariamyggen lægger sine æg i åbne vandhuller. Derfor udklækkes mange myg i områder, hvor vand står i pytter, for eksempel i mere eller mindre udtørrede flodlejer. WHO har forsøgt at sprøjte olie på åbne vandhuller for at forhindre myggelarverne i at ånde, og i øjeblikket eksperimenterer man med genmutation for at bekæmpe malariasmitten.

(Kilder: www.globalemiljoe.dk · www.wikipedia.dk)

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "Det vigtige vand"). Få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Vand").

Samtale: Vand og sundhed

Temaet for opslaget

Hvordan hænger sundhed og vand sammen? Er eleverne nogensinde blevet syge af det vand, de drikker? (f.eks. vandværket Lyngen i Køge i 2006)

Hvordan hænger sundhed sammen med hygiejne?

Hvad ville eleverne gøre, hvis der ikke længere var rent vand i hanerne?

Hvorfor køber man ikke bare drikkevand på flasker i Malawi?

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "malaria" og "tusmørke".

Aktivitet: Elevernes behov for vand

Klassetrin: 2.-3. klasse

Fag: Natur/teknik

Trinmål: *Den nære omverden:* Give eksempler på forhold, der har betydning for deres egen sundhed. *Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag. *Arbejds måder og tankegange:* Indsamle, ordne og kategorisere efter enkle iagttagelser

Tidsforbrug: 1 lektion og elevernes forberedelse

Beskrivelse: Bed eleverne måle, hvor meget de drikker i løbet af en dag. De kan for eksempel sætte en kande ved vandhanen derhjemme en lørdag, og hver gang de drikker et glas juice eller te eller mælk, skal de hælde et tilsvarende mål vand i kanden. Om aftenen kan de måle, hvor meget væske de har fået. De skal også huske at notere, hvis de har fået noget at drikke andre steder end hjemme.

Tal om resultatet. Hvor meget vand drikker vi i løbet af en dag? Hvor mange andre slags væske drikker vi? Er der forskel på, hvad vi drikker, i forhold til hvor varmt det er?

Aktivitet: Kan man rense beskidt vand?

Klassetrin: 2.-3. klasse

Fag: Natur/teknik

Trinmål: *Den nære omverden:* Sortere materialer efter enkle givne kriterier. *Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag; fortælle om, hvordan samfundet håndterer nødvendige ressourcer, herunder vand. *Arbejds måder og tankegange:* Stille enkle spørgsmål og forudsige forløb ud fra iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser

Tidsforbrug: 1 lektion

Materialer: Stor urtepotte med hul i bunden, vat, småsten, grus, sand, kaffefilter, glasskål, balje, tomme sodavandsflasker, skema (kopiark 12). Du kan også bruge en si og en tragt med kaffefilter, hvis tiden er knap – se undervisningsmateriale om vand til mellemtrinnet på www.drk.dk/skole/laerervaerelset → Klassetrin 4.-6. klasse → Vand og vandforbrug, hvor der også er kopiark. Klik ind under "Aktiviteter og forsøg (pdf)

Beskrivelse: Uddel skemaet (kopiark 12), hvor eleverne krydser deres forudsigelser og resultater af.

Lav et lille rensningsanlæg ved at lægge et lag vat i bunden af en urtepotte. Læg så lag af småsten, grus, sand og et stykke kaffefilter, som er klippet til. Stil potten, så der er et glas under hullet i bunden.

Før forsøget afprøves med de forskellige væsker, skal eleverne prøve at vurdere, hvordan de mener, vandet vil se ud, når det kommer ud af rensningsanlægget.

Hæld forskellig slags væske ned igennem potten. Forsøg med muddervand, saftvand, vand med blæk/peber/olie i osv. Noter, hvordan vandet i skålen ser ud, og hvad der er fanget i rensningsanlægget.

Afslut med en diskussion af, hvad der sker i forsøget, om vandet er blevet rent, og hvad der ellers skal til, for at man får helt rent vand (enten kogning i 20 minutter for at slå mikroskopiske bakterier ihjel eller rensning med klor eller lignende).

Side 26-27: Bare regnen kommer

Tema: Mad og sult

Størstedelen af befolkningen på landet i Malawi lever af subsistensbrug. Med andre ord dyrker de selv størstedelen af deres mad, og de har en ganske lille pengeøkonomi.

De sælger og bytter varer med hinanden. De tjener måske lidt penge ved at lave eller samle ting, f.eks. brænde, frugter, flettede kurve, sæbe og honning, som de sælger. Men generelt har man ingen muligheder for at opspare midler og dermed heller ingen reserver til svære tider. Svigter regnen, som den har gjort flere gange de senere år, bliver det svært at klare sig. Det er her, Røde Kors kommer ind. Ud over den akutte nødhjælp arbejder Røde Kors med at oplyse om ernæring og støtter de mest sårbare, som for eksempel forældrelose og kronisk syge, med fødevarer.

Man regner med, at et menneske skal have 2.100 kcal om dagen for at overleve. Over 160 millioner børn under 5 år er underernærede, og mange risikerer at dø af det eller af de sygdomme, der følger med underernæring.

Når man er fattig, bliver man lettere slået ud af for eksempel tørke eller sygdom. Et rigt land kan opbygge lagre af mad, så folk har nok at spise, hvis høsten slår fejl. Det kan fattige lande som Malawi ikke. Og så er det, at tørken ender i en sultkatastrofe. En rig familie kan købe medicin til deres børn, hvis de bliver syge. Men i ulandene dør mange børn af sygdomme som for eksempel diarré, der sagtens kan behandles i den rige del af verden.

Malawi eksporterede majs i 2007, som følge af at bønderne har kunne købe billig såsæd og kunstgødning med regeringstilskud. Regnen var god, og det betød, at der kunne høstes flere majs end landet som helhed behøvede for at være selvforsynende. Høsten finder sted i april måned. Problemet kan være, at man ikke har gode oplagingsmuligheder til at gemme majs, og det kan betyde, at majs rådner eller bliver angrebet af insekter, som godt lagret kunne være forråd til senere år med tørke.

Forhold, der skaber fødevarekriser:

- Oversvømmelse
- Tørke
- Afskovning – erosion
- Vandforurening (f.eks. pga. kemiske udslip)
- Dårlig oplagring og distributionsforhold
- Hiv/aids og andre sygdomme

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Mad og sult").

Samtale: Mad og sult

Temaet for opslaget og sammenligning med Danmark

Hvis I vil tale om det at sulte og at undvære, foreslår vi, at fokus lægges på den mad, Nerias familie selv dyrker – det er mere håndterbart. Fokus skal være på, hvordan man undgår at sulte.

Har eleverne selv prøvet at være uden mad og være sulten uden at få noget at spise?

Hvad dyrker eleverne og deres familie selv?

Hvor får danskerne deres mad fra?

Hvad kan Nerias familie selv producere?

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "organisation", "okra", "sorghum", "rapsplante", "bwemba" og "millet".

Aktivitet: Mad og sundhed

Fag: Dansk, natur/teknik

Trinmål: *Dansk: Sprog, litteratur og kommunikation:* Samtale om [billeder] ud fra deres umiddelbare oplevelse og forståelse

Natur/teknik: Menneskets samspil med naturen: Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag; *Arbejds måder og tankegange:* Stille enkle spørgsmål og forudsige forløb ud fra iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser

Tidsforbrug: 1 lektion

Materialer: Kopier eventuelt billederne af madvarer på side 27 i elevbogen. Eller print billeder ud fra www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Mad og sult").

Beskrivelse: Tag udgangspunkt i billederne af madvarer på side 27 i elevbogen. Tag eventuelt fotokopier af billederne, og klip dem ud. Inddel eleverne i grupper. Grupperne skal nu svare, så godt de kan, på følgende spørgsmål til hvert billede:

Vokser eller lever maden i Danmark?

Hvordan tilberedes råvaren? Skriv eller forklar, hvilke arbejdsfaser der er i tilberedningen.

Hvilken mad tager lang tid at lave?

Læg billederne i række efter sundhed.

Læg billederne i række efter pris.

Bed eleverne nævne sunde og usunde madvarer. Skriv dem op på tavlen.

Hvilke af madvarerne spiser vi i Danmark?

Hvilke spiser man i Malawi?

Som afslutning kan klassen samlet diskutere, hvad de er kommet frem til.

Se aktiviteten "Mad i skolekøkkenet" på side 43.

Side 28-30: Musejagten

Tema: Særlige madvaner

Menneskers syn på de forskellige dyr som mad er i høj grad kulturelt bestemt. Mange dyr, som vi i Danmark synes er frastødende, og som vi ikke spiser, er delikatesser i andre lande. De tropiske kakerlackers størrelse gør dem faktisk velegnede til snacks, og de spises flere steder i Asien, men ikke i Malawi. Her spiser man til gengæld rigtig mange mus, frøer, stegte græshopper, sommerfuglelarver, biller og dronningemyrer (flyvende termitter), hvis store, hvide bagdele er proteinrige og smager lidt som rejer. Flere steder spiser man også bushrotter.

Man fanger også fugle og spiser dem. For eksempel små sangfugle, som man lokker til med korn og fanger på et lille bræt med lim, med et net eller med en lille fodløkke, fuglen sætter foden ned i.

Faktisk spiser de fleste folk på landet sjældent andet kød. Kød fra kyllinger, køer eller grise er dyrt at købe og at tilberede – der går meget brænde til – og det betragtes som festmad til for eksempel begravelser, bryllupper og højtider. Derfor er proteintilskuddet fra de små dyr, man selv fanger, vigtigt for sundheden. De dyrehold, man har på landet, bruges hovedsageligt til at sælge til folk i byerne for at skaffe penge til andre formål såsom medicin og skolegang.

Pigen har buret fuldt af små fugle.

Se billeder fra musejagten på www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "På musejagt").

Samtale: Særlige madvaner

Temaet for opslaget

Hvilke mærkelige dyr har eleverne prøvet at spise?

Har eleverne selv prøvet at fange og slagte kyllinger eller fisk?

Har de prøvet at slå et dyr ihjel? Hvorfor og hvordan?

Hvorfor er der nogle, som ikke spiser kød?

Sammenligning med Danmark

Diskuter forskelle mellem, hvad vi mennesker spiser og kan lide forskellige steder i verden. Hvad er det, som betinger, at vi for eksempel ikke synes om at spise hunde, flagermus eller mus, rotter og myrer, men at man gør det i andre lande (Kina, Vietnam, flere lande i Afrika)?

Aktivitet: Musejagten som tegneserie (billed-tegne-dramaøvelse)

Fag: Dansk, billedkunst

Trinmål: *Dansk: Det talte sprog:* Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse; fortælle, hvad de er optaget af; tale med kropssprog og stemme som udtryksmiddel. *Det skrevne sprog – læse:* Gengive tekster i dramatisk form. *Sprog, litteratur og kommunikation:* Samtale om tekster ud fra deres umiddelbare oplevelse og forståelse; udtrykke sig i enkle produktioner med billeder og lyd samt i dramatisk form
Billedkunst: Billedfremstilling: Fremstille billeder på baggrund af følelser og iagttagelser; tegne med vægt på fortælling; deltage aktivt i billedarbejde både i grupper og selvstændigt. *Billedkundskab:* Beskrive billeders indhold og historie i billedsamtaler; kende til forskellige billedmedier, herunder tegneserier. *Visuel kommunikation:* Anvende visuelle udtryk i fælles projekter; præsentere egne billeder for klassen, forældre eller ved arrangementer på skolen

Tidsforbrug: 2-3 lektioner

Materialer: Papir, lang stok, tape, lang pind til at rulle 'filmen' frem

Beskrivelse: Indled med en samtale ud fra billederne. Hver elev vælger et billede fra elevbogen, side 28-30. Lad eleverne fortælle, hvorfor de særlig godt kan lide det, eller ikke kan lide det. Hvad sker der på billedet? Hvilke følelser associerer eleverne de forskellige billeder med?
Lad nu eleverne lave musejagten som en tegnefilm, hvor eleverne tegner hver et eller flere billeder, der tapes sammen og rulles om en stok. Filmen rulles langsomt ud, og eleverne dramatiserer eller fortæller om musejagten samtidig. Lad nogle elever lave lyde til, trampe, banke, hyle og pibe – enten som udtryk for dyrets rædsel eller børnenes jubel, når en mus fanges osv. Vis drabet og rensningen, tilberedelsen og smaske-lydene, når musene spises.
Vis 'forestillingen' til andre klasser og/eller forældre til fællesarrangementer.

Side 32-33: Eventyret “Den kloge finder vand”

Tema: Myter

Myter og mundtlige fortællinger har stadig en stor betydning i mange afrikanske lande og også i Malawi. Der er meget lidt adgang til læsestof – faktisk er det et stort problem, at mange voksne glemmer deres læsekundskaber, fordi de ikke har adgang til avis eller bøger og derfor sjældent får øvet sig og dermed holdt læsevnen ved lige.

Mange steder på landet findes ikke elektricitet, så når solen går ned, er der ikke noget lys, og man samles om bålet eller en petroleumslampe. Den mundtlige beretning får derfor stor betydning. Historier om forfædrene og tidligere tider, mærkelige mennesker eller begivenheder fortæles af forældrene eller de gamle i familien og lever videre i børnene, som fortæller dem til deres børn. Først i det 19. århundrede er man begyndt at lave skriftlig historieoptegnelse og formulere sig på de lokale sprog på skrift.

Innocents mor fortæller historier.

Mange mennesker lever stadig i tæt kontakt med natur og vilde dyr. Derfor spiller de også en stor rolle i afrikanske fabler og eventyr. Ofte handler de om, hvordan den kloge narrer den mindre kloge, eller hvordan de små narrer de store osv. Mange handler om, hvordan dyrene narrer menneskene, og ofte handler de om det gode og det onde. Dyrene personificeres og symboliserer forskellige typer mennesker. Mange historier fortælles som dilemmaeventyr, hvor den gamle spørger børnene og de andre voksne til sidst: "Hvad synes I, der skal ske nu?", "Hvem af de to skal hun gifte sig med?", "Skal han redde sin mor eller sin kone?", "Hvordan skal historien ende?" De såkaldte dilemmaeventyr spiller en vigtig rolle i opdragelsen af børn og unge med henblik på at lære dem at gebærde sig under de vanskelige levevilkår. Et dilemmaeventyr afsluttes altså med et spørgsmål, som diskuteres af de tilstedeværende. I modsætning til vores debatkultur med vægten lagt på modsætninger og målrettethed, så skal dilemmatraditionen snarere forstås ud fra ordet rummelighed og accepten af, at mennesker handler forskelligt. Respekt er et gennemgående træk i afrikansk kultur.

Hør fortællingen blive læst højt www.drk.dk/skole/plask (klik ind under "Billedserier" → "Godnathistorie").

Samtale: Teksten, temaet, sammenligning med Danmark, nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaring af ordet "petroleumslampe".

Aktivitet: Fortællekunst

Fag: Dansk, billedkunst

Trinmål: *Dansk: Det talte sprog:* Lytte aktivt; bruge hjælpemidler, når eleverne fortæller og dramatiserer. *Det skrevne sprog – læse:* Læse ukendte, lette og alderssvarende tekster uden hjælp; lytte til andres oplæsning af tekster; læse forberedte tekststykker op; gengive tekster i dramatisk form. *Sprog, litteratur og kommunikation:* Bruge sproget som middel til underholdning; vide, at der er forskel på det talte og det skrevne sprog; udtrykke sig i enkle produktioner med lyd, tekst samt i dramatisk form *Billedkunst: Billedfremstilling:* Fremstille billeder på baggrund af følelser og iagttagelser; tegne med vægt på fortælling

Tidsforbrug: 1-2 lektioner

Materialer: Eventuelle rekvisitter, tusser og papir

- Beskrivelse:
1. Afprøv forskellen mellem at læse en historie op og fortælle den:
Lad en eller flere elever vælge en historie, de læser højt for resten af klassen. Derefter kan en elev fortælle historien frit efter hukommelsen, hvor han/hun bruger hænderne og hele kroppen til at fortælle.
Diskuter, hvordan det virker. Bliver historien bedre?
Sæt eventuelt eleverne på gulvet i en rundkreds. Sæt et stearinlys i midten og fortæl.
  2. Dramatisering: Lad eleverne dramatisere fortællingen om "Den kloge finder vand".
  3. Tegning: Lad eleverne tegne og male illustrationer til myten.

Supplerende: Højtlesning af afrikanske myter og dilemma-eventyr

Lån *Eventyr fra Afrika*, tegnet og fortalt af Winnie Meislens, redigeret af Bjarne Hermansen, Forlaget Delta, 1982. Kan lånes på biblioteket eller via www.bibliotek.dk.

Lån *Regnbuens fange – 50 dilemma-eventyr fra Afrika*, oversat og bearbejdet af Janne Lundström, på dansk ved Jørgen Aabenhus, illustreret af Fibben Hald, Dansk lærerforening, 1992. Bogen er udsolgt fra forlaget, men kan lånes på biblioteket eller via www.bibliotek.dk.

Side 34-35: Malawi og Røde Kors hjælper

Tema: Landet og Røde Kors' indsats

Se kapitel 3 for flere tal og informationer om Malawi og Røde Kors' arbejde i Malawi.

Se flere billeder fra Malawi på www.drk.dk/skole/plask, og få eleverne til at lave deres egen plakat (klik ind under "Lav din egen plakat" → "Om Malawi og Røde Kors' indsats").

Samtale: Om Malawi og Røde Kors' indsats

Teksten i elevbogen

Hvad har eleverne lært om Malawi gennem bogen?

Hvordan har børn det på landet i Malawi?

Hvilke problemer lever de med?

Hvad er godt ved børnenes liv i Malawi?

Temaet for opslaget

Hvad laver Røde Kors i Malawi? (hygiejne, håndvask, moskitonet, pasning af brøndteknikken osv.)

Hvad synes eleverne, er det vigtigste at hjælpe med?

Nævn, hvilke ting Røde Kors har hjulpet Neria og Innocents familier med?

Hvordan ser toiletter ud i Malawi? Har Nerias familie toilet?

Hvad er fordelene ved toiletterne i Malawi? (de sparer vand til efterskyl, man undgår smitte ved ikke at sidde på fælles toiletsæde, toilet-kummen slås ikke let i stykker, billige i etablering)

Hvad er ulempen ved toiletterne i Malawi? (besværligt at balancere på, nogle rammer ved siden af hullet, selve toilettet fyldes op, så det må genetableres efter nogle år, lugtgener, fluer osv.)

Sammenligning med Danmark

Hvad er forskellen på danske og malawiske toiletter?

Hvad kender eleverne til Røde Kors fra Danmark?

Nye ord

På www.drk.dk/skole/plask har vi lavet forklaringer af ordene "chichewa", "ciklider", "regntid", "tørtid", "naturkatastrofer", "oversvømmelse" og "cementplade".

Aktivitet: Sammenligning mellem Danmark og Malawi

Klassetrin: 2.-3. klasse

Fag: Natur/teknik, dansk

Trinmål: *Natur/teknik: Den fjerne omverden:* Kende dyr og planter fra forskellige naturområder. *Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag. *Arbejds måder og tankegange:* Indsamle, ordne og kategorisere efter enkle iagttagelser
Dansk: Det talte sprog: Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse. *Sprog, litteratur og kommunikation:* Tale med om hovedindhold, tid, sted og handling i tekster og andre udtryksformer

Tidsforbrug: Min. ½ time

Beskrivelse: Lav 2 kolonner på tavlen. Bed eleverne gennemgå forskellige emner, og spørg dem om deres observationer og viden fra arbejdet med elevbogen. Det er vigtigt, at eleverne selv prøver at se, hvor meget de har fået fat på, før man snakker om fakta.

Diskuter forskelle og ligheder, og lad eleverne komme med egne analyser og opfattelser.

	Malawi	Danmark
Størrelsen på landet		
Planter		
Hvad dyrker man		
Dyr		
Årstider		
Nat og dag		
Tørke/regn		
Varme		
Pigers pligter		
Drenges pligter		
Vandforbrug		
Vigtigste mad		
Vigtigste møbler		

Aktivitet: Fakta om Malawi (færdighedstest)

Klassetrin: 2.-3. klasse

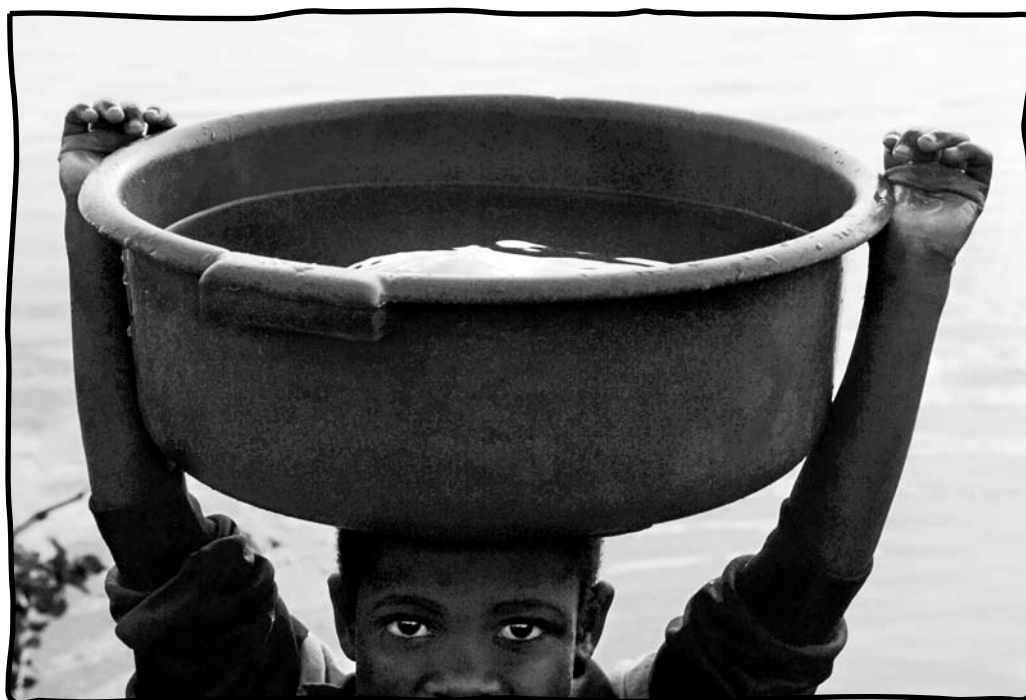
Fag: Dansk, (natur/teknik)

Trinmål: *Natur/teknik: Den fjerne omverden:* Kende dyr og planter fra forskellige naturområder. *Menneskets samspil med naturen:* Give eksempler på livsnødvendige ressourcer, der indgår i deres dagligdag. *Arbejds måder og tankegange:* Indsamle, ordne og kategorisere efter enkle iagttagelser
Dansk: Det talte sprog: Bruge talesproget i samtale, samarbejde og fremførelse. *Sprog, litteratur og kommunikation:* Tale med om hovedindhold, tid, sted og handling i tekster og andre udtryksformer

Tidsforbrug: 1 lektion

Materialer: Lad eleverne have elevbøgerne foran sig, så de kan slå op i dem, hvis de har brug for det; spørgsmål om Malawi (kopiark 13)

Beskrivelse: Uddel spørgsmålene til eleverne (kopiark 13). Lad eleverne først skrive svarene hver for sig. Lad derefter eleverne arbejde sammen i grupper for at få flere rigtige svar. Til sidst diskuterer man samlet svarene.
OBS: Ingen må føle sig hængt ud.

Aktiviteter til sansekassen

Aktivitet: Kimsleg

Fag: Tværfagligt forløb, dansk

Tidsforbrug: 1 lektion

Materialer: 4 x 10 genstande fra sansekassen eller hjem/skole, fire små poser af stof eller brunt, stærkt papir, papir og blyant til hver elev

Beskrivelse: Øvelsen gennemføres i små hold, hvor alle enten laver det samme, eller øvelsen kombineres med andre gruppeaktiviteter.

1. Saml en bakke med cirka 10 eller flere ting, dæk med et klæde. Put én af tingene i en lille pose, helst af stof, så den ikke går i stykker. Send posen rundt til eleverne i gruppen. Hver enkelt føler efter tur, hvad det er for en ting. Ingen taler. Når posen er nået rundt, tager man en ny genstand og putter i posen. Afhængig af elevernes alder kan man tage flere eller færre ting og sende rundt. Bed eleverne fortælle, hvilke ting de har følt, eller hver især notere, hvilke ting de fik sendt rundt.
2. Øvelsen kan også laves på en anden måde, så én elev stikker hånden ned og mærker en genstand, som vedkommende beskriver. Man må altså ikke sige, hvad man tror, det er, men sige noget om genstanden. For eksempel, at det er blødt, det er rundt, der er stof yderst, det kan trille ... De andre elever gætter efter tur, hvad de tror, det var. Prøv at tage mærkelige genstande, som eleverne måske ikke kender så godt.
3. Alle genstande lægges på en bakke – antallet af ting afhænger af klasseniveau. Eleverne får nu et minut til at se på tingene. Så dækkes bakken til, og eleverne noterer hver især, hvilke ting der var. Lad eleverne se på bakken igen og se, hvilke ting de eventuelt mangler. Fjern en ting, mens bakken er dækket til, uden at eleverne ser hvilken. Fjern klædet, og eleverne skal se, om de kan regne ud, hvilken ting der er fjernet.

Aktivitet: Memory

Fag: Tværfagligt forløb, dansk

Tidsforbrug: 1 lektion (afhænger af, hvor mange variationer klassen kan komme op med)

Materialer: 20 urtepotter eller mindre spande samt diverse ting efter eget valg

Beskrivelse: Udgangspunktet for øvelsen er den kendte memory-leg, hvor eleverne skal parre to ens billedkort, huske, hvor de er, og vende dem i samme omgang og samle så mange par som muligt. Øvelsen kan laves i mindre eller større grupper ad gangen.

Stil 20 ens urtepotter eller små plastikspande rundt om på gulvet. Saml 20 genstande i par, for eksempel en blyant og et kladdehæfte, en kop og en tallerken, et spejl og en kam. Anbring dem tilfældigt under urtepotterne, uden at eleverne ser, hvor tingene er anbragt. Eleverne skiftes til at få lov til at gå ind og vende to urtepotter ad gangen. Hvis der er to genstande i par, får eleven lov at tage dem med, ellers sættes urtepotten ned over genstandene igen. Hver gang man har et par, må man løfte yderligere to urtepotter. Hvis man løfter forkert, går turen videre til en ny elev.

Næste del af øvelsen går ud på at kombinere ting på en anden måde. Brug nu 20 forskellige ting, som kan kobles efter forskellige principper. Bestem før hver øvelse, hvad det er for et princip, som skal koble tingene, som er relateret til hinanden. Efterhånden som eleverne forstår ideen, får en eller to elever lov til at udvælge de 20 ting og kombinere dem i forskellige slags par efter egne regler/ideer.

To ting, som begynder med samme bogstav

To ting, som er lavet af samme materiale

To ting, som er modsætninger (hårdt vs. blødt, dyrt vs. billigt osv.)

To ting, som har samme farve

Man kan også parre ting fra sansekassen med danske ting (koste, bolde, osv.).

Links og supplerende materialer

Alle materialerne kan lånes via www.bibliotek.dk eller landets Centre for Undervisningsmidler (CFU), medmindre andet er angivet.

Undervisningsmaterialer om Malawi

- *Folk & natur – en landsby i Malawi*, af Peter Bejder og Kim Boye Holt, Forlaget Mañana, 2006.
Bogen handler om børn, der lever tættere på naturen end de fleste danske børn. Børnene bruger naturen og lærer at passe på den. De har også drømme og en hverdag, der er lig danske børns med skolegang, fritid og familieliv. Bogen henvender sig til læsere fra 10-årsalderen. Brug den til natur/teknik fra 3.-6. klasse (eventuelt geografi i 7. klasse).
På sitet www.folkognatur.dk kan du finde flere informationer om Malawi, forslag til aktiviteter og et link til naturvejledere i Danmark: Klik ind under “Arbejdsopgaver” → “Malawi”.
- *En lille bitte butik: en beretning fra Malawi*, af Thomas Winding, Udenrigsministeriet, Danida, 1997. Udgivet i forbindelse med Børnenes U-landskalender.
Materialet består af en elevbog af Thomas Winding, en lærervejledning af Synnøve Lien og Kirsten Meldgaard og et kassettebånd med historien indlæst af Thomas Winding.
Et helt klassesæt inkl. film (se nedenfor) kan bestilles via Danida til 250 kroner på www.danida.netboghandel.dk (klik ind under “Undervisningsmaterialer” → “Børnenes U-landskalender – undervisningsmateriale til indskolingen”).
- Danida producerede i 2004 to film om Malawi, *Tid til at lege*, om tre drenge på et børnehjem (til indskolingen), og baggrundsdokumentaren *Hvad gik pengene til?* (for læreren). Varighed i alt 25 minutter. Filmene kan bestilles på www.danida.netboghandel.dk. Begge film ligger på dvd'en *Hvad gik pengene til*.

Læs mere om materialerne på

<http://www.emu.dk/gsk/3verden/minmat/malawi/index.html>

- DR har produceret videofilmen *Hvad nu Bhatso?*, der kan benyttes som supplement i undervisningen. Filmen handler om drengen Bhatso og hans søster, der er forældreløse. Filmen er i 3 dele á 25 minutter.
Hundrede hanegal af Niels Lund, Høst, 2005, er baseret på filmen og er velegnet til højt-læsning i 2.-3. klasse. Den kan ligeledes lånes via landets CFU'er.

Undervisningsmaterialer om vand

- *Bogen om vand: en fag- og aktivitetsbog om vand*, af Claudia Haas, Sigrød Schiesser og Astrid Wahrenberg, Klematis, 2004. Velegnet til oplæsning fra 7 år, selv læsning fra 9 år.
- *Tema om vand* på www.emu.dk: EMU'en – Elektronisk mødested for undervisere: Klik ind under "0.-3. klasse" → "Matematik, Natur/teknik" → "Vand". Eleverne introduceres for vandets betydning for liv og for vandets tre tilstandsformer. I emnet indgår en enkel og illustrativ animation af vands kredsløb og forskellige elevforsøg.
- *Tema om vand* på www.dr.dk/skole: Klik ind under "Naturfag" → "Tema" → "Vand". Lær om vand og liv i verden omkring dig. Find filmklip om "Vandet omkring os", "Hvad kan vand", "Vand og krop", "Vand og temperatur", "Bland vand" og "Kredsløb".
OBS: Man skal have UNI-Login for at få adgang til filmklippene, læs mere på www.support.emu.dk.
OBS: Man skal tegne abonnement hos /skole for at få adgang til "Opgaver" og "Vejledning". Læs mere på www.dr.dk/skole.
- *Sådan laver man drikkevand*, af Peter Bejder, Mañana, 1997. Om ferskvand og saltvand, om dannelse af regn, grundvand, hvordan vandet kommer op og renses, inden det via vandværker kommer ud i vandhanerne. Om vandforbrug, og vandforurening omtales. Mange illustrationer. Letlæst fakta, fra 9 år.
- *Rent vand til Marie*, af Marie-Ange le Rochais, Atelier, 1999. Marie og hendes far taler om vands betydning for livet på Jorden. Om menneskenes brug og misbrug af vand, dyr og planter's behov for vand, rensningsanlæg og kloaksystemer, vandreservoir, grundvand og forurening. Med et leksikalt afsnit for lidt større børn og voksne. Selv læsning fra 10 år, egnet til oplæsning fra 5 år.

Materialer om legetøj

- *Alverdens ting – idébog for store og små*, af Wonja Eirin Petterson, Mellempøkkeligt Samvirke, Folkekirkens Nødhjælp, 1991. Opskrifter på papirklip, lerdukker, skindmaling, spændende smykker og figurer, som er inspireret af de håndværksmæssige traditioner i Bangladesh, Nepal, Etiopien, Zambia, Mali, Guatemala og Ecuador. Med faktaafsnit om landene.

www.globalskole.dk

Klik ind under "Grundskolen" → "Lege". Her ligger flere afrikanske lege samt opskrifter på legetøj såsom ståltrådsbiler og -cykler.

www.danmission.dk

Klik ind under "Ung" → "Verdenslege". Her er en rigtig god søgefunktion, hvor man kan finde lege og aktiviteter fra alverdens lande.

www.shagembe.dk

Et overvældende, lidt uoverskueligt site, hvor man både kan melde sig til kursus i legetøjsproduktion, bestille foredrag og afrikansk dansegruppe, se udstillinger og meget mere.

Du kan også finde opskrifter på hjemmelavet legetøj: Klik ind under "Genbrugs-legetøj". Scroll lidt længere ned, og find linket "INSTRUKTIONSTEGNINGER til LEGETØJS-VÆRKSTED fra kompendium om ULANDS- & GENBRUG-LEGETØJ". Klik på "kompendium". Her skal du igen scrolle ned og finde kapitel 17, der indeholder en lang række opskrifter (trillebånd, bolde, klatredukke og snurretoppe).

www.emu.dk

På sitet kan du se filmene *Small faces* af Mette Mailand, Easy Film og DR. Der er i alt ti film om børns egen produktion af og leg med legetøj forskellige steder i verden. Blandt andet rummer serien film fra Zambia, Guatemala, Mocambique og Cuba. Filmene giver gode oplæg til at snakke om børns liv forskellige steder i verden, og de forskellige og ens måder, børn leger på, og det legetøj, de fremstiller og anvender. For at se filmene skal du have UNI-server-abonnement.

Eventyr fra Afrika

- *Eventyr fra Afrika*, tegnet og fortalt af Winnie Meislers, redigeret af Bjarne Hermansen, Forlaget Delta, 1982.
- *Regnbuens fange – 50 dilemma-eventyr fra Afrika*, oversat og bearbejdet af Janne Lundström, på dansk ved Jørgen Aabenhus, illustreret af Fibben Hald, Dansk lærerforening, 1992. Bogen er udsolgt fra forlaget, men kan lånes på biblioteket eller via www.bibliotek.dk.

Sange om vand

Sangene kan bruges som underholdning, leg og oplæg til samtaler om vand som ven og fjende. Sangene ligger samlet på www.drk.dk/skole/laerervaerelset (klik under "Klassetrin" → "0.-3. klasse" → "Vand og vandforbrug").

- *Det kan øse, det kan pøse*: Snak om forskellen på vores opfattelse af regn (som noget besværligt) og hos mennesker i tørkeramte lande.
- *Regnsangen*: Snak med eleverne om regn. Hvad synes de om regn? Kan de lide at hoppe i vandpytter, gå tur med paraply eller andet?
- *Regndråbesangen*: Snak om alle de gode ting ved regnen – blomster og planter, der gror, dyrene, der får vand at drikke, regnen, der synker i grundvandet, osv.
- *Lille regn på lette fødder*: Snak om de positive ting ved regnen.

Gæstelærere

www.o3v.dk

Oplysningscenter om den 3. verden laver undervisningsforløb og har blandt andet gæstelærere, som kommer ud på skolerne og deltager i temauger og projekter. Klik ind under "Formidling" → "Gæstelærer" → "Find en gæstelærer" for at finde en person fra Afrika.

I øjeblikket er der ingen på listen fra Malawi, men fra f.eks. Zimbabwe, Kenya og Uganda.

www.kidmkandawire.dk

Kid Mkwanda er musiker fra Malawi og kommer ud på skoler og i børnehaver og underviser i trommespil og dans. Han kan undervise både på dansk og engelsk.

www.shagembe.dk

Anders Shagembe Jørgensen er pædagog, sanger og danser. Han er eminent til historiefortælling, legetøjsworkshop, trommespil og dans og vant til at undervise mindre børn. Har en stor udstilling af afrikansk genbrugslegetøj.

Websites til undervisningsbrug

www.drk.dk/skole/plask

Dansk Røde Kors' supplerende website til materialet "PLASK – om børn og vand i Malawi".

www.drk.dk/skole

Dansk Røde Kors' skolesite, primært til elever i 7.-9. klasse, der laver projektopgave. Her ligger mange informationer om for eksempel vand, sult, katastrofer og krig med forslag til, hvordan man kan arbejde projektorienteret.

www.drk.dk/skole/laerervaerelset

Dansk Røde Kors' site til lærere, hvor der ligger ideer til undervisningsforløb til alle klassetrin, blandt andet et om temaet "vand". Her kan du også bestille materialer online.

www.global.dk

Tips til materialer: Søg i global.dk's materialer eller i kataloget "Jorden Rundt". Klik ind under "Verdens Børn" i højre margen, og find beskrivelser af forskellige børns hverdagsliv.

www.globalskole.dk

Website med materialer og ideer til global undervisning for grundskole og gymnasiet. Her er blandt andet beskrivelser af lege og anvisninger på, hvordan man laver stål-trådsbiler, bolde osv.

www.saadan-bor-jeg.dk

Dansk Bosætning Selskabs website om boliger og børns forhold i fire forskellige lande: Ghana, Vietnam, Peru og Danmark. Hjemmesiden har gode ideer og billeder og informationer om, hvad der betyder noget i børns hverdag. God til sammenlignende øvelser.

Information om Malawi

www.drk.dk

Dansk Røde Kors' hovedsite, hvor du kan læse mere om Malawi og Røde Kors' hjælpearbejde. Klik ind under "Røde Kors internationalt" → "Afrika" vælg "Malawi".

www.noedhjælp.dk

Folkekirkens Nødhjælps site. Klik ind under "Her arbejder vi" → "Afrika" → "Malawi", og læs om organisationens arbejde i Malawi.

www.malawis-venner.dk

Site for foreningen "Malawis venner", der har til formål at støtte projekter i Malawi "uden en masse omkostninger".

www.adra.dk

Site for ulandsorganisationen Adra. Her ligger flere radio- og tv-programmer om Malawi. Søg på 'radio' eller 'video' i søgefeltet.

www.18gradersyd.dk

JP Explorer rejste i 2003 gennem Zambia, Malawi og Mocambique til Det Indiske Ocean. Journalisterne rapporterede i Morgenavisen Jyllands-Posten og på projektportalen 18 grader syd. Klik ind under "Temaartikler" og find flere artikler om mennesker i Malawi.

Information om vand

www.unicef.dk

Klik ind under "Børn og skoler" → "Fakta om børn" → og rul ned og find linket "Spørgsmål og svar om vand". Her kan du læse nogle gode grundlæggende fakta om vand og den manglende adgang til rent vand i verdens fattigste land.

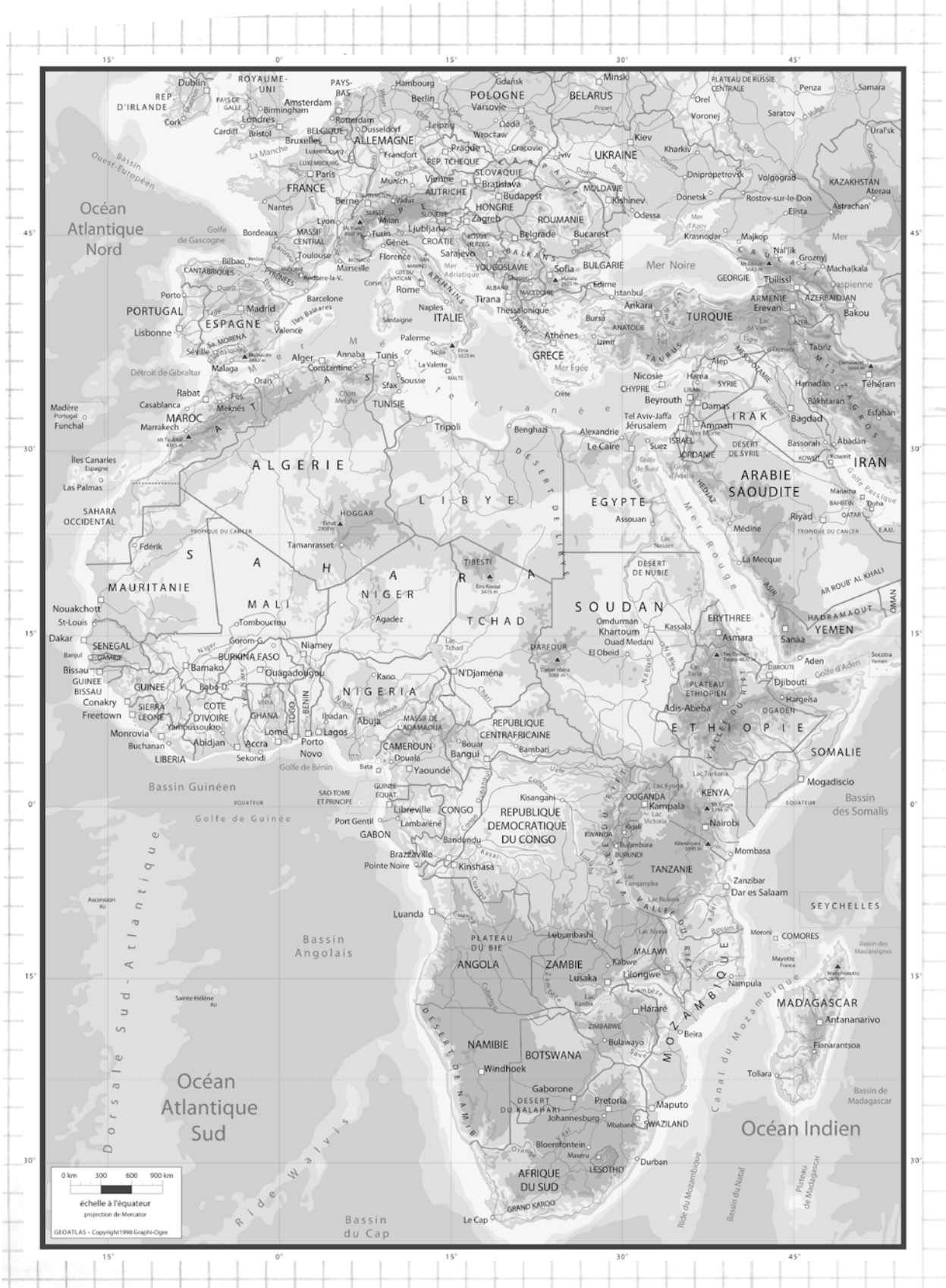
www.dvn.dk

DVN er et rådgivningsfirma, der bistår vandværker, kontaktudvalg/vandråd og kommuner, landmænd og dambrug med ekspertise inden for grundvand og vandforsyning. På deres website kan du finde mange informationer om vand, sundhed, miljø og sparetips. Klik ind under "Viden om vand".

www.spawater.dk

Producenten bag "SPA Kildevand" – en af de mange mærker af kildevand på flaske – har lavet et website, hvor man kan læse om vands betydning for mennesket, kroppen og sundheden. Klik ind under "Mennesket .." → "Unge mennesker".

Kopiark 1: Kort over Afrika

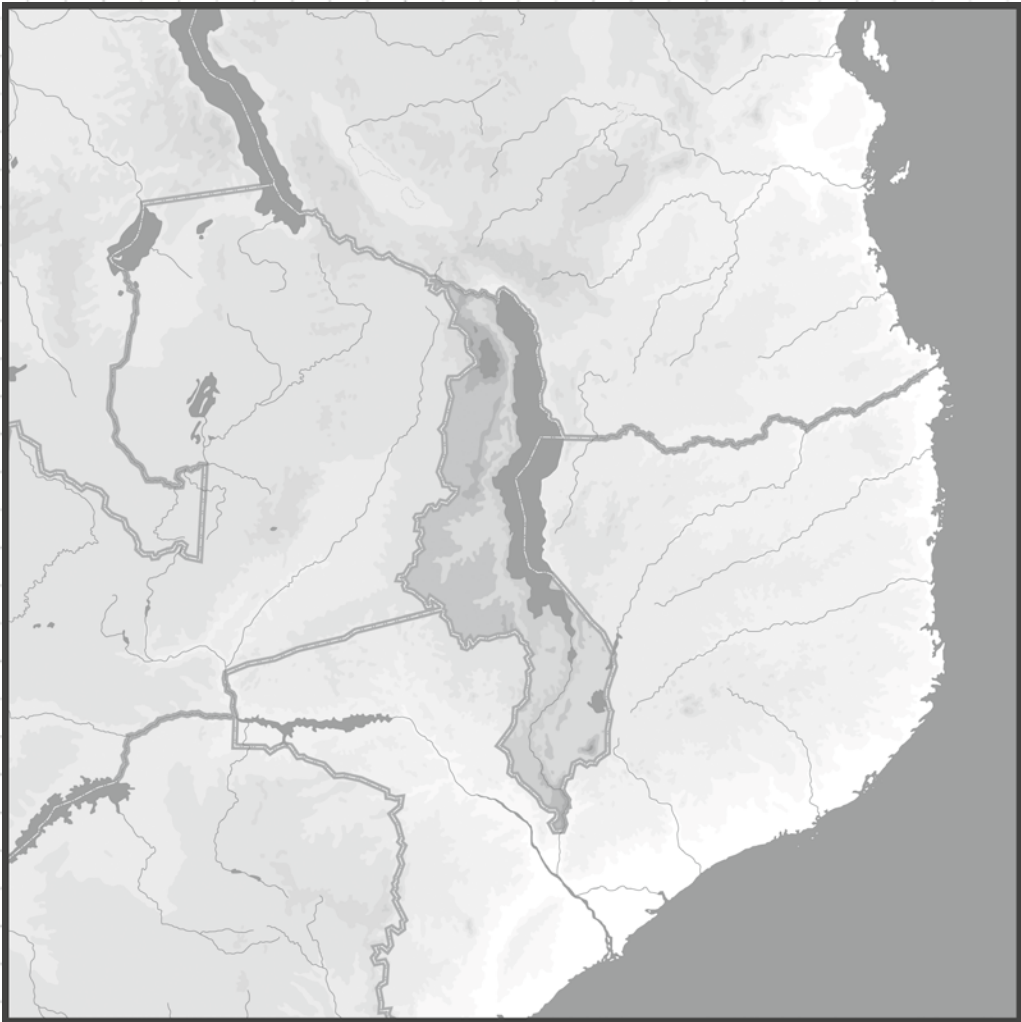

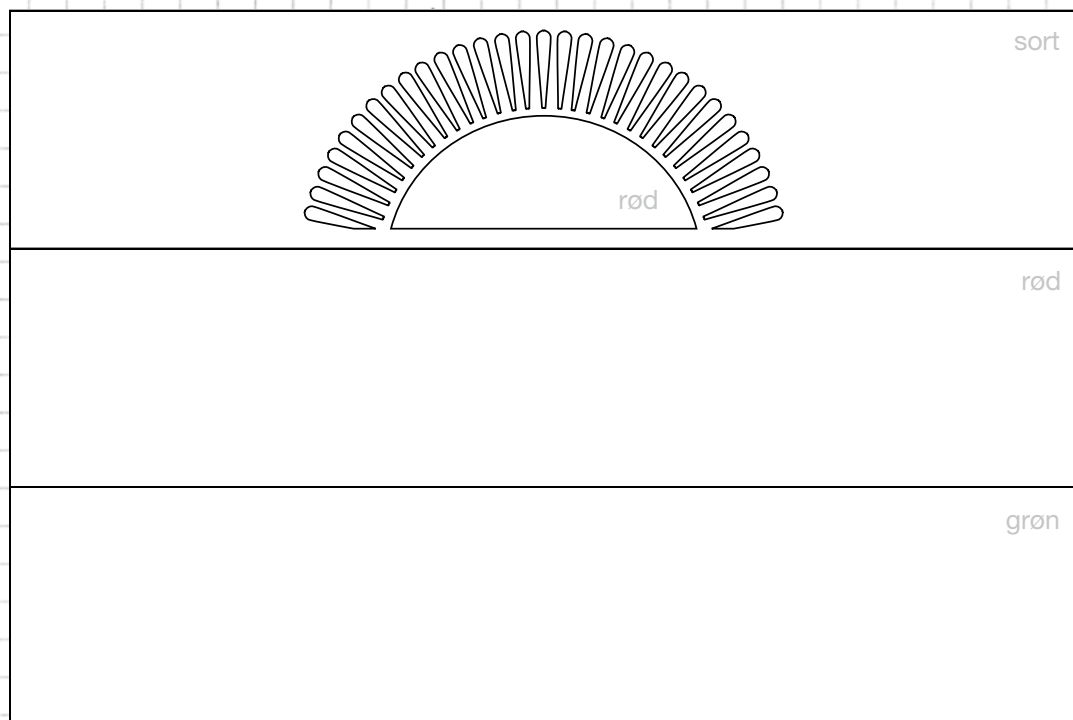
Kopiark 3: Kort over Afrika uden navne

Kopiark 4: Kort over Malawi uden navne

Kopiark 5: Malawis flag

Den opadstigende sol repræsenterer frihedshåbet for det afrikanske kontinent.

Det sorte repræsenterer kontinentets folk.

Det røde symboliserer martyrerne i Afrikas frihedskamp.

Det grønne repræsenterer naturen.

Kopiark 6: Interview om pligter

Hvilke arbejdsopgaver har du?

Hvem laver hvad derhjemme?

Hvorfor tror du, børnene i Malawi må hjælpe med så mange ting?

Hvad køber vi, som man må lave selv i Malawi?

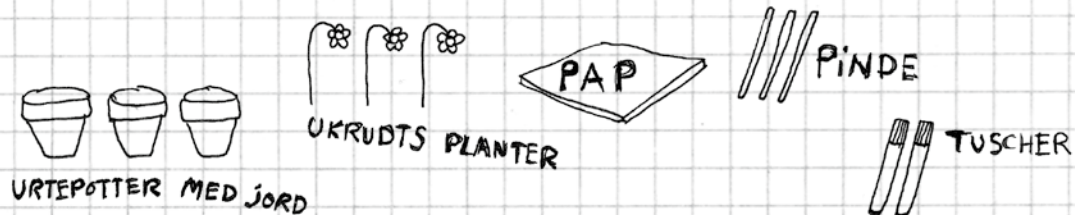
Synes du, børn skal hjælpe til derhjemme?

Hvad er det gode ved at hjælpe til hjemme?

Hvad er det dårlige ved at hjælpe til?

Kopiark 7: Planterers behov for vand

I skal bruge: Tre urtepotter med jord og tre (ukrudts)planter, pap, pinde, tuscher

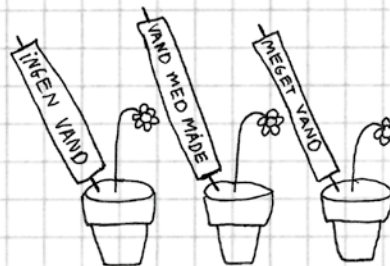

Sådan gør I:

Plant tre ens planter i små potter.

Lav tre skilte, et til hver plante: 1. Ingen vand. 2. Vand med måde. 3. Meget vand.

Giv de tre potter vand, der svarer til skiltet.

Hvad tror du, der sker med planten, der får lidt vand/vand med måde/meget vand?

Hvordan har de tre planter det efter 1 uge? Skriv resultatet i skemaet.

Hvordan har de tre planter det efter 3 uger? Skriv resultatet i skemaet.

	HVAD TROR DU?	EFTER 1 UGE	EFTER 3 UGER
LIDT VAND			
VAND MED MÅDE			
MEGET VAND			

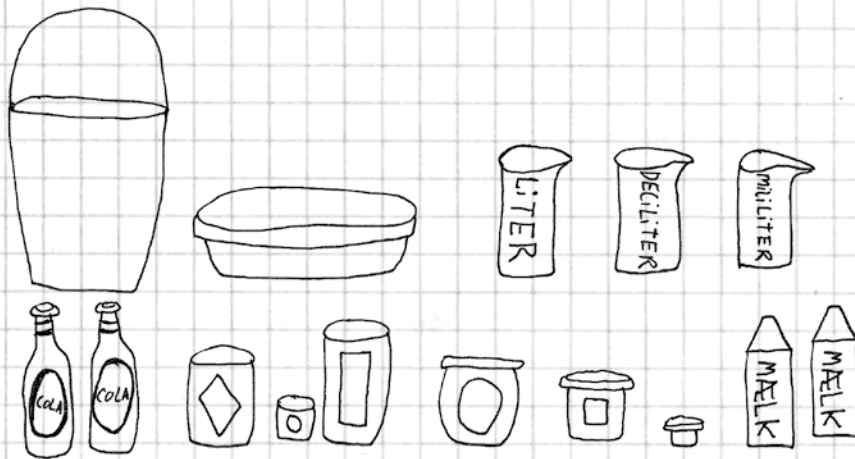
Kopiark 8: Hvor meget fylder vand?

I skal bruge:

Vandspand, balje

Forskellige måleglas: Liter, deciliter, milliliter osv.

Forskellige vandbeholdere: Cola-flasker, bøtter fra køkkenet, tomme marmeladeglas, mælkebøtter, spande

Sådan gør I:

Du skal undersøge, hvor meget vand fylder.

Først skriver du, hvor meget vand, du tror, der kan være i de forskellige beholdere.

Bagefter måler du op.

VANDBEHOLDERE	HVAD TROR DU ?	MÅL
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Hvor mange deciliter går der på en liter?

Kopiark 9: Lær chicewa

Hilsener:

Muli bwanji = Har du det godt = Goddag
Ndili bwino = Jeg har det godt = Goddag

Odi! = Må jeg komme ind? = En hilsen, man kalder, når man nærmer sig en boplads
Eel = Fint! Kom nærmere = Bruges til at vise, at man har hørt folk sige noget

Dzina lako ndani = Hvad hedder du?
Dzina lako Innocent = Jeg hedder Innocent

Diverse ord og fraser:

Bambo = Far = Også en hilsen man bruger til mænd (hr.)
Mayi = Mor = Også en hilsen som bruges til kvinder i en vis alder (frue)
Mwana = Barn
Sukulu = Skole

Inde = Nej
Iyayi = ja

Mukupita kuti? = Hvor kommer du fra?
Ndi kupita ku Denmark = Jeg kommer fra Danmark

Papani = Undskyld
Chabwino = O.K.
Zikomo = Tak

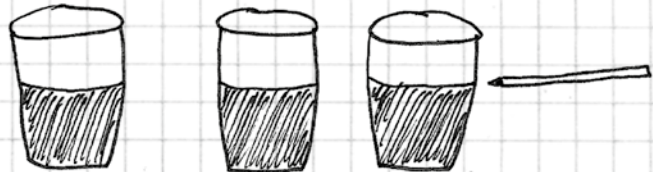
Ichi ndi chi yani? = Hvad er dette?

Tæl til 10 på
Chicewa

- 1 = Chimodzi
- 2 = Ziwiri
- 3 = Zitatu
- 4 = Zinai
- 5 = Zisanu
- 6 = Zisanu ndi chimodzi
- 7 = Zisanu ndi Ziwiri
- 8 = Zisanu ndi Zitatu
- 9 = Zisanu ndi Zisanu
- 10 = Khumi

Kopiark 10: Vands fordampning

I skal bruge: Tre glas med vand

3 GLAS MED VAND

Sådan gør I:

Fyld vand i tre glas. Sæt et mærke, hvor vandet går til.
Stil det ene glas et varmt sted, for eksempel i solen i vindueskarmen.
Stil det andet glas et koldt sted, for eksempel i køleskabet.
Stil det sidste glas et mørkt sted, for eksempel i et skab.

Hvad tror du, der sker med vandet efter 1 uge? Skriv det ind i skemaet.

Efter en uge, check glassene og skriv ned, hvad du ser.

	HVAD TROR DU?	EFTER 1 UGE
ET VARMT STED		
ET KOLDT STED		
ET MØRKT STED		

Er der forskel? Hvis ja, hvortor?

Kopiark 11: Verdens skabelse ifølge malawisk myte

I begyndelsen var Chiuta (Gud) og jorden. Chiuta boede i himlen. Neden under ham var jorden, uden vand og uden liv. En dag samlede mørke skyer sig og dækkede himlen. Lyn glimtede, og tordenbrag flængede luften. Himlen åbnede sig, og ud af et mægtigt regnskyl kom Chiuta (Gud), den første mand og kvinde og alle dyrene. De landede på Kaphirintiwa, et bjerg, der var fladt på toppen, i Dzalanyamabjergene. Det sted, hvor de landede, stivnede til sten og blev forvandlet til et mægtigt bjerg, og der kom fodaftryk og dyrespor i klippen. Den dag i dag kan man se dem. Mandens fodaftryk er større end kvindens, og man kan se aftrykket af en hakke, en sigte og en morter til at male mel i.

Planter og træer voksede på jorden og bar godt med frugt. Gud, mennesket og dyrene levede sammen i glæde og fred. En dag legede manden med to pinde, en blød og en hård. Han drejede dem rundt om hinanden, og ved et tilfælde opfandt han ilden.

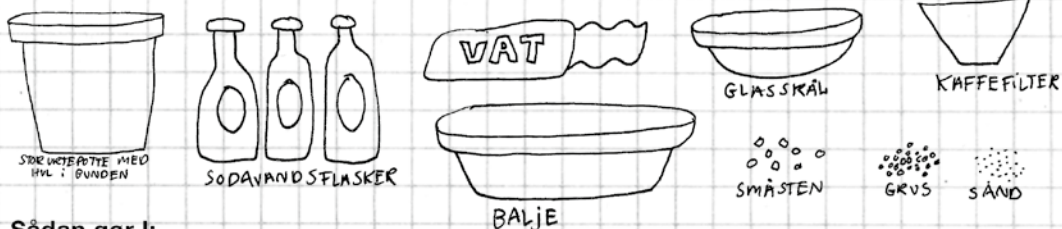
Alle advarede ham om at stoppe, men han ville ikke høre efter. Der gik ild i det tørre græs, og der blev stor forvirring. Nogle af dyrene, blandt andre hunden og geden, løb hen til manden for at få beskyttelse. Elefanten, løven og deres venner løb væk fulde af vrede mod mennesket. Kamæleonen flygtede ved at klatre op i toppen af et træ. Han råbte til Gud, at han skulle følge efter, men Chiuta svarede, at han var for gammel til at klatre. Da edderkoppen hørte dette, spandt han en fin tråd, som Gud kunne klatre op ad og komme i sikkerhed i himlen.

Sådan blev Gud drevet væk fra jorden af menneskets tåbelighed, og da han vendte tilbage til himlen, forudsagde han, at herefter skulle menneskene dø og først møde ham i himlen.

Kopiark 12: Kan man rense beskidt vand?

I skal bruge:

Stor urtepotte med hul i bunden, vat, småsten, grus, sand, kaffefilter, glasskål, balje, tomme sodavandsflasker, forskellig slags vand

Sådan gør I:

1. Byg jeres eget rensningsanlæg.
2. Forbered forskellig slags vand i tomme sodavandsflasker (muddervand, vand med sten i, saftvand, vand med blæk i, vand med peber i, osv.).
3. Gæt, hvordan vandet vil se ud, når det kommer ud af rensningsanlægget og ned i glasset.
4. Hæld de forskellige slags vand igennem rensningsanlægget.
5. Hvordan ser vandet ud i skålen? Hvad er blevet fjernet? Noter jeres resultater i skemaet.

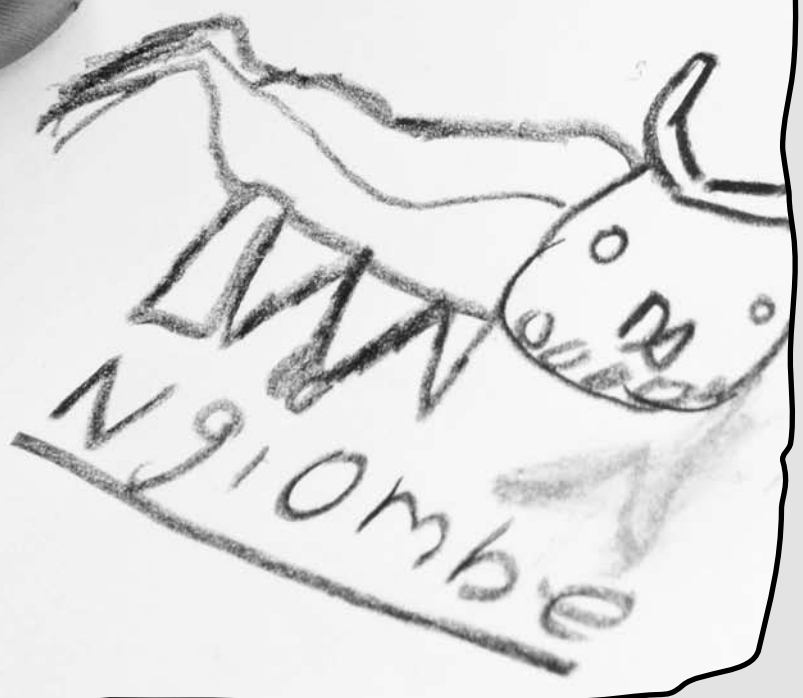
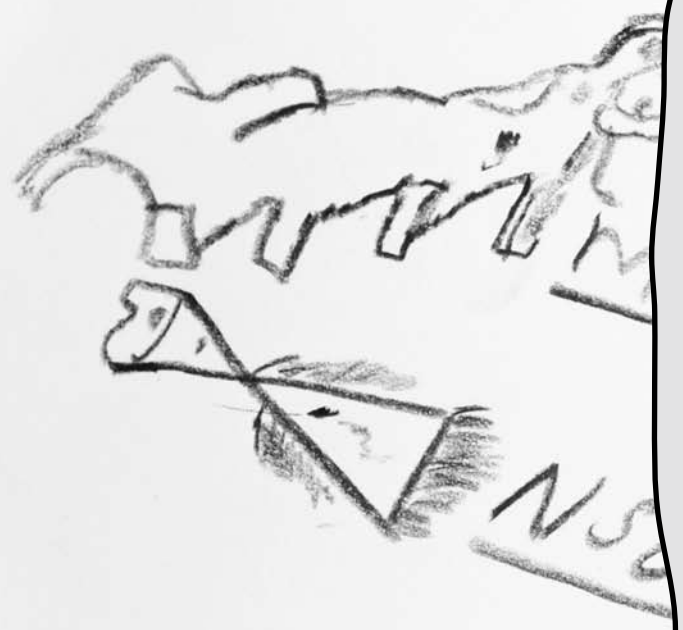
	Før rensning igennem potten	Efter rensning igennem potten – hvad er der i skålen?	Hvad er blevet fjernet? – hvad er blevet fanget i potten?
MUDDERVAND			
VAND MED STEN I			
SAFTEVAND			
VAND MED BLÆK I			
VAND MED PEBER I			

Forklar, hvad der sker i forsøget. Er vandet blevet helt rent? Hvad er helt rent vand?

Kopiark 13: Fakta om Malawi

Indhold

1. Hvor ligger Malawi?
2. Hvilke lande er Malawis naboer?
3. Hvad hedder hovedstaden i Malawi?
4. Hvor bor Innocent?
5. Hvad spiser Innocent til morgenmad?
6. Hvor langt har Innocent at gå til skolen?
7. Hvor meget vand henter Innocents familie hver dag?
8. Hvilke frugter kan man dyrke i Malawi?
9. Hvilken mad kan man dyrke i Malawi?
10. Nævn nogle dyr, der lever i Malawi.
11. Hvor mange familiemedlemmer bor der i Nerias hus?
12. Hvad hedder Nerias søskende?
13. Hvad får børnene i Malawi diarré af?
14. Hvorfor drikker man snavset vand af og til i Malawi?
15. Hvorfor har Nerias familie ikke altid mad?
16. Hvilke dyr spiser børnene i Malawi, som danske børn sjældent får?
17. Hvornår står solen op i Malawi?
18. Hvornår bliver det mørkt i Malawi?
19. Hvad laver Røde Kors i Malawi?

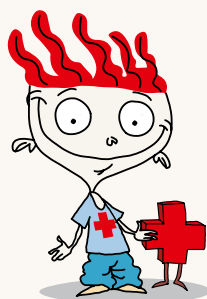

4. Klasse på Chawanda Primary School

Find Innocent og Neria

Læs mere om Innocent, Neria og deres venner inde i bogen. Du kan læse om, hvordan de bor, og komme med dem i skole. Du kommer også med på musejagt, og du kan lære at lave dine egne bolde. Samtidig lærer du om, hvor vigtigt rent vand er.

Innocent
Neria

Dansk Røde Kors

Skoletjenesten
Blegdamsvej 27
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 92 00
Fax: 35 25 92 92
www.drk.dk/skole
E-mail: skoletjenesten@drk.dk